

LYHYITÄ
ELÄMÄKERTATIIETOJA
HENKILÖISTÄ, JOIDEN MUISTEMIA
V. I. LENINISTÄ ON KOKOELMAN
1. JA 2. OSASSA

ADORATSKI Vladimir Viktorovitš (1878—1945) — marxilaisuuden tutkija. Vallankumousliikkeeseen liittyi 1900, bolševikkien puolueeseen 1904. Vangittiin 1905 ja karkotettiin Astrakanin lääniin. Vuonna 1906 hänelle annettiin lupa siirtyä ulkomaille, missä hän toimitti usein V. I. Leninin antamia luottamustehtäviä. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Keskusarkistohallinnon apulaisjohtaja, Lenin-instituutin apulaisjohtaja, NKP(b):n KK:n Marx—Engels—Lenin Instituutin johtaja, SNTL:n Tiedeakatemian Filosofian instituutin johtaja. Viimeisinä elinvuosinaan Marx—Engels—Lenin Instituutin päätoimittaja. Kommunistisen akatemian jäsen, sitten myös SNTL:n Tiedeakatemian jäsen. Kirjoittanut monia tieteellisiä tutkimuksia marxilaisuuden historiasta. V. V. Adoratskin toimittamina ovat ilmestyneet K. Marxin ja F. Engelsin Teosten ensimmäisen painoksen 15 osaa ja useita muita heidän teoksiaan. Osallistui toimeliaasti myös V. I. Leninin Teosten ja Lenin-kokoelmien julkaisukuntoon saattamiseen.

AFANASJEV Aleksandr Mihailovitš (1869—1953) — entinen työmies Sestroretskin (Siestarjoen) asetehtaalta, bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1905. Osallistui aktiivisesti Venäjän ensimmäiseen vallankumoukseen, vuonna 1905 oli VSDTP:n Sestroretskin komitean jäsen, kuului taisteluryhmään, osallistui mielenosoituksiin ja lakkoihin Pietarissa ja Sestroretskissa. Vuosina 1907—1911 oli maanalaisena. Vangittiin ja karkotettiin monia kertoja. Vuosina 1917—1918 punakaartilainen, vallankumouskomitean puheenjohtaja Sestroretskissa, Sestroretskin puoluepiirikomitean ja Piirineuvoston jäsen, sitten Tsarskoje Selon puoluekihlakuntakomitean sekä kihlakunnan erikoiskomitean puheenjohtaja, vuonna 1919 VKP(b):n Pietarin lääninkomitean jäsen, vuodesta 1921 johtavassa neuvosto- ja taloustyössä Sestroretskissa ja Pietarissa. Viimeisinä elinvuosinaan oli persoonaeläkkeensaaja.

ALEKSANDROV Pjotr Petrovitš (s. 1896) — NKP:n jäsen vuodesta 1915, osallistui Lokakuun aseelliseen kapinaan, punakaartilainen, „Antšar” tehtaan tehdaskomitean jäsen. Sittemmin työskenteli Putilovin (nyt Kiroville nimetyllä) tehtaalla Leningradissa. Nykyisin persoonaeläkkeensaaja. Palkittu mitaleilla „Työoljuudesta” ja „Uljaasta työstä Suuressa Isänmaallisessa sodassa vv. 1941—1945”.

ALEKSEJEV Igor Ivanovitš (1897—1955) — entinen Mustanmeren laivaston merimies, NKP:n jäsen vuodesta 1921, osallistui kansalaissootaan. Marraskuussa 1918 lähetettiin matruusijoukkueessa Ukrainaan, osallistui taisteluihin gaidamakeja, denikiniläisiä ja valkopuolalaisia vastaan Harkovin luona, Poltavan seudulla, Lozovajan ja Jekaterinoslavin luona sekä muilla Lounaisrintaman lohkoilla. Vuosina 1922—1926 opiskeli merisotakoulussa.

Vuodesta 1926 toimi revisorina torpedoaluksella „Šaumjan”, sittemmin oli monissa tehtävissä Merisotalaivastossa. Palkittu Isänmaallisen sodan I asteen kunniamerkillä.

ALEKSEJEV Nikolai Aleksandrovič (s. 1873) — vallankumousliikkeen aktiivinen toimihenkilö, NKP:n vanhoja jäseniä. Keväällä 1897 liittyi Pietarin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”. Vuonna 1898 vangittiin ja karkotettiin 4 vuodeksi Vjatkan lääniin. Karkasi karkotuksesta. Joulukuun lopulta 1899 vuoteen 1905 asui Lontoossa, kuului „Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaiseen liittoon”. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen bolševikkien edustajana Lontoossa. Osallistui toimeliaasti puolueen III edustajakokouksen järjestämiseen, oli neuvotteluoikeuden omaavana puoluekokousedustajana. Palattuaan joulukuussa 1905 Pietariin kuului useiden bolševististen sanoma- ja aikakauslehtien toimituskollegioihin, suoritti agitaatio- ja propagandatyötä. Vuosina 1911—1917 asui ja toimi Siperiassa. Osallistui Lokakuun vallankumoukseen. Kansalaissodan aikana osallistui Koltšakin kapinan tukahduttamiseen Lena-joen seudulla. Vuoden 1922 alussa kutsuttiin V. I. Leninin kehotuksesta työhön maan keskukseen. Toimi Poliittisen valistustyön päähallinnossa, Kominternissa, neuvosto- ja puolue-elimissä. Nykyisin persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

ALLILUJEV Sergei Jakovlevič (1866—1945) — vanha vallankumouksellinen työmies, bolševikki. Vuonna 1896 liittyi Tiflisiin sosialidemokraattiseen järjestöön ja siitä lähtien suoritti aktiivista vallankumouksellista ja puoluetyötä Takakaukasiassa, Moskovassa ja Pietarissa. Vangittiin ja karkotettiin monia kertoja. V. I. Lenin oli piilossa heinäkuussa 1917 hänen asunnossaan Pietarissa. Neuvostovallan ensimmäisinä kuukausina osallistui useiden tuotantolaitosten perustamiseen ja kuntoonpanoon. Kansalaissodan aikana suoritti maanalaista puoluetyötä Ukrainassa ja Krimillä. Myöhemmin oli taloustyössä Moskovan ja Leningradin teollisuuslaitoksissa. Vuonna 1946 ilmestyi hänen muistelmateoksensa „Kuljettu taival”.

ALTMAN Natan Isajevič (s. 1889) — taidemaalari, teatterilavastaja ja kuvanveistäjä. Huomatuimmat teokset V. I. Leninin ja A. V. Lunatšarskin rintakuvanveistokset, „Omakuva” ym. Vuodesta 1918 VSFNT:n Valistusasiain kansankomissariaatin Kuvaamataiteiden osaston kollegion jäsen. Pariisin teatterilavastuksen näyttelyssä vuonna 1925 sai töistään kultamitalin.

ANDREJEVA Maria Feodorovna (1872—1955) — tunnettu venäläinen näyttelijätär ja yhteiskunnallinen toimihenkilö. A. M. Gorkin ystävänä hänestä vuonna 1903 tuli tämän sihteeri ja apulainen. Vuonna 1904 liittyi bolševistiseen puolueeseen. Vuonna 1912 vangittiin, joutui oikeuteen, sitten salaisen poliisivalvonnan alaiseksi. Lokakuun vallankumouksen jälkeen osallistui aktiivisesti yhteiskunnalliseen toimintaan. Vuosina 1931—1948 toimi Moskovan tiedemiestalon johtajana. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

ANTONOV Grigori Stepanovič (s. 1897) — NKP:n jäsen vuodesta 1917. Osallistui Helmikuun ja Lokakuun vallankumoukseen. Vuonna 1918 liittyi vapaaehtoisena Punaiseen Armeijaan, palveli rivisotilaasta everstiksi. Oli Kremlin konekiväärimiesten kursseilla, vartioi V. I. Leninin asuntoa Kremlissä. Vuonna 1934 päätti Frunzelle nimetyn Sota-akatemian. Ollut Moskovan Neuvoston jäsen. Osallistui Isänmaalliseen sotaan vuosina 1941—1945. Palkittu Leninin kunniamerkillä, kolmella Punaisen Lipun kunniamerkillä, Punaisen Tähtien sekä Isänmaallisen sodan I asteen kunniamerkillä ja mitaleilla.

ANTONOV (Saratovski) Vladimir Pavlovič (s. 1884) — puolue- ja neuvostotyöntekijä, VSDTP:n jäsen vuodesta 1902, osallistui vuosien 1905—1907 vallankumoukseen. Vuosina 1906—1907 oli menševikkien puolella, vuonna 1908 palasi bolševistiseen puolueeseen. Vallankumousliikkeeseen osallistumisesta vangittiin ja tuomittiin teljettäväksi linnan, oli karkotusvankeudessa. Ensimmäisen maailmansodan aikana bolševikkien Saratovin komitean jäsen, kuului „Naša gazeta” lehden perustajiin ja toimittajiin. Vuonna 1917 Saratovin Neu-

voston puheenjohtaja, Lokakuun aseellisen kapinan järjestäjiä Saratovissa. Vuonna 1919 Sisäasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, Vallankumouksellisen sotaneuvoston valtuutettu Etelärintamalla. Vuonna 1920 Donetsin vallankumoukskomitean ja VKP(b):n lääninkomitean puheenjohtaja, Ukrainan SNT:n sisäasiain kansankomissaari, IV armeijan Vallankumouksellisen sotaneuvoston jäsen, Ukrainan KP(b):n KK:n, Ukrainan SNT:n Kansankomissariaatin Neuvoston ja sotilaspäällystön valtuutettu taistelussa Mahnon rosvojoukkioita vastaan. Vuosina 1921—1923 J. M. Sverdloville nimetyt Kommunistisen yliopiston rehtorina. Vuodesta 1924 SNTL:n Korkeimman Oikeuden kriminaalirikoskollegion puheenjohtajana. Edustajana useissa puolueen edustajakokouksissa ja Neuvostojen edustajakokouksissa. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja mitaleilla.

ANTSELOVITS Naum Markovitš (1888—1952) — puolueen ja valtion toimihenkilöitä, bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1905. Vallankumoukselliseen osallistumisesta vangittiin monia kertoja, istui vankiloissa, joutui karkotukseen. Lokakuun vallankumouksen aikana Pietarin Sotilaallisen vallankumoukskomitean jäsen. Kansalaissodan aikana vastuullisissa sotilastehtävissä: Pietarin sisäpuolustuksen apulaispäällikkönä, Etelärintaman Vallankumouksellisen sotaneuvoston poliittisen osaston apulaispäällikkönä ym. Vuosina 1920—1930 johtavassa ammattiliittotyössä, sittemmin Keskuskontrollikomitean puhemiehistön jäsen, SNTL:n Työläisten ja Talonpoikain Inspektion varakansankomissaari, metsäteollisuuden kansankomissaari, VSFNT:n kauppa-
varaministeri. Osallistui Isänmaalliseen sotaan vuosina 1941—1945. Puolueen XV ja XVI edustajakokouksessa valittiin NKP(b):n KK:n kandidaattijäseneksi, XVIII edustajakokouksessa NKP(b):n KK:n jäseneksi. Puolueen XVII edustajakokouksessa valittiin Neuvostokontrollikomiteaan. Oli VSFNT:n sekä SNTL:n Toimeenpanevan Keskuskomitean jäsen, SNTL:n Korkeimman Neuvoston jäsen ensimmäisessä kokoonpanossa. Palkittu kahdella Punaisen Tähtien kunniamerkillä, Punaisen Lipun sekä Isänmaallisen sodan II asteen kunniamerkillä ja mitaleilla.

ARALOV Semjon Ivanovitš (s. 1880) — NKP:n jäsen vuodesta 1918. Vuonna 1902 liittyi sosialidemokraattiseen opintokerhoon. Venäläis-japanilaisen sodan aikana suoritti vallankumouksellista agitaatiota sotamiesten keskuudessa. Osallistui vallankumoukseen vuosina 1905—1907. Vuonna 1917 liittyi internationalisti-sosialidemokraattien ryhmään ja toimi armeijakomiteoissa. Edustajana Neuvostojen II Yleisvenäläisessä edustajakokouksessa. Lokakuun vallankumouksen alussa liittyi bolševikkeihin. Vuodesta 1918 Punaisessa Armeijassa. Osallistui kansalaissotaan, oli Sotameriasian kansankomissariaatin operatiivisen osaston johtajana, tasavallan Vallankumouksellisen sotaneuvoston jäsen, sittemmin XII, XIV armeijan sekä Lounaisrintaman Vallankumouksellisen sotaneuvoston jäsen. Vuodesta 1921 diplomaattisessa työssä: oli Neuvostovaltion täysivaltaisena edustajana Liettuassa, Turkissa, Latviassa, kuului Ulkoasiain kansankomissariaatin kollegioon. Vuodesta 1927 työskenteli SNTL:n Korkeimmassa Kansantalousneuvostossa. Vuosina 1938—1941 Valtion kirjallisuusmuseon apulaisjohtajana, sitten johtajana. Osallistui Isänmaalliseen sotaan vuosina 1941—1945. Vuosina 1947—1956 puoluetöyössä. Edustajana XV puoluekokouksessa. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä, Punaisen Lipun, Punaisen Tähtien, Isänmaallisen sodan I ja II asteen kunniamerkillä sekä mitaleilla.

ASKENAZI Isaak Samuilovitš (s. 1887) — NKP:n jäsen maaliskuusta 1917. Osallistui vallankumoukselliseen Puolassa vuonna 1905. Joutui monia kertoja teljetyksi vankilaan, oli karkotusvankeudessa. Vuosina 1916—1917 työmiehenä „Russki Reno” tehtaassa Pietarissa, osallistui aktiivisesti Lokakuun vallankumoukseen, Työläisten ja sotilaiden edustajain Pietarin Neuvoston sekä Viipurinpuolen Neuvoston jäsen, oli Pietarin Neuvoston bolševikki-ryhmän byroon jäsen. Oli edustajana VI puoluekokouksessa. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean jäsen

neljännessä, viidennessä ja kuudennessa kokoonpanossa. Vuodesta 1921 taloustehävissä. Nykyään persoonaläkkeensaaja.

AWERBÄCH Mihail Josifovitš (1872—1944)— neuvostoläketieteen huomattuja edustajia, oftalmologi, akateemikko, ansioitunut tieteen toimihenkilö. Osallistui V. I. Leninin hoitamiseen. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

BABUŠKIN Ivan Vasiljevitiš (1873—1906)— työläis-bolševikki, VSDTP:n huomattu toimihenkilö. Oli viilaajana Semjannikovin tehtaassa Pietarissa ja kuului jo silloin valvutuneisiin vallankumousmielisiin työläisiin. Vuonna 1894 kuului työläisten marxilaiseen opintokerhoon, jota V. I. Lenin ohjasi. Vuonna 1895 oli aktiivinen jäsen „Taisteluliitossa työväenluokan vapauttamiseksi” Pietarissa. Sittemmin osallistui toimeliaasti marxilaisen „Iskra” („Kipinä”) sanomalehden järjestämiseen, oli sen asiamiehenä ja avustajana. Vangittiin monia kertoja, sai vankila- ja karkotustuomioita. Vuonna 1905 kuului VSDTP:n Irkutskin ja Tšitan komiteoihin ja johti siellä aseellisen kapinan valmistelua. Tammikuussa 1906 tsaarinvallan rankaisuretlikunta ampui hänet tutkimatta ja tuomitsematta Sljudankan asemalla, kun hän oli toveriryhmän kanssa viemässä aseita Tšitasta Irkutskin työmiehille. I. V. Babuškinin murhasta saatiin tieto vasta vuonna 1910. V. I. Lenin arvosti suuresti Babuškinia sanoen häntä „kansansankariksi”, „puolueen ylpeydeksi”. Kirjansa „Muistelmia” I. V. Babuškin kirjoitti Lontoossa 1902.

BADAJEV Aleksei Jegorovitš (1883—1951)— työmies, osallistui aktiivisesti vallankumousliikkeeseen, puolueen ja neuvostovaltion toimihenkilö. Bolševikkipuolueen jäsen vuodesta 1904. Vuonna 1912 Badajev oli viilaajana Nikolain rautatien päävaunuvarikolla Pietarissa ja valittiin edustajaksi IV Valtakunnanduumaan. Kuului Duuman bolševistiseen ryhmään, osallistui bolševikkien Keskuskomitean ja puolueytöntekijän neuvottelukokoukseen Krakovassa ja Poroninissa, toimi „Pravda” lehden avustajana. Marraskuussa 1914 vangittiin muiden bolševikki-duumanjäsenten joukossa ja lähetettiin elinkautiseen karkotukseen Turuhanskin seudulle. Palauttuaan karkotuksesta Helmikuun vallankumouksen jälkeen vuonna 1917 Pietariin otti aktiivisesti osaa taisteluun Neuvostovaltion pystyttämiseksi. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi johtotehtävissä puolue-, neuvosto-, ammattiliitto- ja taloustyössä. Vuosina 1938—1943 toimi VSFNT:n Korkeimman Neuvoston Puhemiehistön puheenjohtajana ja SNTL:n Korkeimman Neuvoston Puhemiehistön varapuheenjohtajana. Vuodesta 1943—olutteollisuuden Päähallinnon päällikkö, SNTL:n Elintarviketeollisuuden ministeriön kollegion jäsen. Oli SNTL:n Toimeenpanevan Keskuskomitean jäsen ja Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön jäsen, VSFNT:n ja SNTL:n Korkeimman Neuvoston jäsen. Puolueen XI, XII ja XIII edustajakokouksessa valittiin VKP(b):n Keskuskomitean kandidaattijäseneksi, oli vuodesta 1925 NKP(b):n Keskuskomitean jäsen. Monina painoksina ilmestyneen kirjan „Bolševikit Valtakunnanduomassa” tekijä. Palkittu kahdella Leninin kunniamerkillä, Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitalilla „Uljaasta työstä Suuressa Isänmaallisessa sodassa vv. 1941—1945”.

BAGOTSKI Sergei Justinovitš (1879—1953)— vallankumousliikkeen aktiivinen osanottaja, ammatiltaan lääkäri. Vuosina 1900—1904 osallistui ylioppilaiden liikehtimisiin ja työväenliikkeeseen Pietarissa ja Kievinissä, 1904—1905 sotilaallisen vallankumousjärjestön komitean jäsen Varsovassa. Vangittiin kaksi kertaa, oli pakkotyövankeudessa Irkutskin läänissä, karkasi vuonna 1910 karkotusvankeudesta Krakovaan, missä liittyi Puolan ja Lietuan sosialidemokratian järjestöön. Vuosina 1912—1917 oli läheisessä yhteydessä V. I. Leninin ensin Krakovassa ja Poroninissa, sitten Sveitsissä. Vuonna 1917 osallistui toimeliaasti V. I. Leninin Venäjälle palaamisen järjestelyyn. Lokakuun vallankumouksen ensimmäisinä kuukausina oli neuvostolaisen terveydenhuollon järjestäjä. Vuosina 1918—1937 Neuvostoliiton Punaisen Ristin valtuutettu Punaisen Ristin Kansainvälisessä komiteassa Genevessä. Vuodesta 1937 toimi Punaisen Ristin Toimeenpanevan komitean nuvojana Moskovassa.

Vuosina 1950—1951 oli Ison Neuvostotietosanakirjan lääketieteellisen osaston vanhin tieteellinen toimittaja.

BEZYMENSKI Aleksandr Iljitš (s. 1898) — neuvostorunoilija, NKP:n jäsen vuodesta 1916. Lokakuun vallankumouksen jälkeen kommunistisen nuorisoliikkeen aktiivinen toimihenkilö, VKNL:n KK:n ensimmäisen kokouspanon jäsen. Julkaisee runojaan vuodesta 1918 alkaen. Huomatimmat teokset: „Puolueen jäsenkirja 224332”, näytelmä „Laukaus”, runoelma „Tragedinen yö”, runoelma „Komsomolia”, laulu „Nuori Kaarti” ja satiiriset runot sekä runot Isänmaallisen sodan ajalta 1941—1945. Palkittu Punaisen Lipun, Punaisen Tähtien, Työn Punaisen Lipun ja Isänmaallisen sodan I asteen kunniamerkillä.

BIRJUKOV Sergei Mihailovitš (s. 1892) — NKP:n jäsen vuodesta 1913. Vallankumousliikkeeseen liittyi 1909, osallistui Helmikuun ja Lokakuun vallankumoukseen ja kansalaissotaan. Vuonna 1919 Vallankumouksellisen Sotatribunaalin jäsen Itärintamalla, sittemmin V armeijassa. Vuodesta 1922 neuvosto- ja taloustyössä. On ollut Moskovan Neuvoston ja sen Toimeenpanevan komitean jäsen. Nykyisin persoonaeläkkeensaaja.

BLOHIN Aleksandr Dmitrijevitš (s. 1886) — NKP:n jäsen vuodesta 1903, vuosien 1905—1907 vallankumouksen osanottaja. Helmikuun vallankumouksessa 1917 teki agitaatiotyötä sotamiesten keskuudessa, Lokakuun vallankumouksessa kuului Moskovan vallankumoukskomitean kymmenikköön, vallankumouksen jälkeen Punaisessa Armeijassa, sittemmin neuvosto- ja puolueetyössä. Vuodesta 1934 M. V. Frunzelle nimetyn Ilmavoimien Keskustalon päällikkö. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

BOBROVSKAJA (Selikson) Cecilia Samoilovna (s. 1876) — vallankumousliikkeen aktiivinen toimihenkilö, NKP:n jäsen vuodesta 1898. Vuonna 1900 vangittiin Harkovissa ja oltuaan vuoden vankilassa joutui karkotetuksi kotiseudulle. Karkasi karkotuspaikalta ja matkusti Sveitsiin, otti siellä yhteyden „Iskran” järjestöön, toimi „Iskran” asiamiehenä „VSDTP:n Pohjoisen liiton” alueella. Vuonna 1903 oli Tverin komitean jäsen, sitten matkusti jälleen ulkomaille, Geneveen, missä tutustui henkilökohtaisesti V. I. Leniniin. Myöhempinä vuosina teki maanalaista puolueetyötä Tiflisissä, Bakussa, Moskovassa, Kostromassa, Ivanovo-Voznesenskissa ja Serpuhovissa joutuen monia kertoja vankilaan ja karkotukseen. Osallistui vallankumoustahtumiin vuosina 1905 ja 1917 Moskovassa. Lokakuun vallankumouksen jälkeen suoritti Moskovassa ja Leningradissa laajaa puolue- ja kirjallista työtä. Vuosina 1928—1940 työskenteli Kominternissa. Kirjoittanut kirjan „Tavallisen maanalaisen muistiosta” ja muita puoluehistorian alaan kuuluvia teoksia. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

BONTS-BRUJEVITS Vladimir Dmitrijevitš (1873—1955) — Kommunistisen puolueen vanha jäsen. Jo 16-vuotiaana osallistui vallankumousliikkeeseen. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen bolševikki. Vuodesta 1903 hoiti VSDTP:n KK:n postityötä Genevessä, järjesti sinne VSDTP:n KK:n kirjaston ja arkiston. Osallistui monien bolševististen julkaisujen järjestämiseen ja toimittamiseen. Osallistui aktiivisesti Helmikuun ja Lokakuun vallankumoukseen 1917. Lokakuun ensi päivistä vuoteen 1920 Kansankomissaarien Neuvoston asainhoitaja. Sittemmin oli taloustyössä, „Zizn i znanije” kustantamon päätoimittajana, Valtion kirjallisuuseumuseon järjestäjänä ja johtajana. Elämänsä loppuvuodet toimi SNTL:n Tiedeakatemian Uskonnon ja ateismin historia-museon johtajana. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja Neuvostoliiton mitaleilla. Kirjoittanut useita teoksia Venäjän vallankumousliikkeen historiasta, kirjallisuusteoriasta, etnografiasta, uskonnon ja ateismin historiasta.

BORIŠOV Ilja Ivanovitš (1892—1941), bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1911, osallistui aktiivisesti Helmikuun ja Lokakuun vallankumoukseen. Neuvostojen II Yleisvenäläisen edustajakokouksen osanottaja. Vuosina 1918—1919 poliittisessa työssä Etelärintaman 12. divisioonassa, 1919—1921

VKP(b):n Rogožsko-Simonin piirikomitean sihteerinä Moskovassa, Kremlin konekiväärimeskurssien komissaarina, VKP(b):n Moskovan komitean jäsen. Vuonna 1922 Rogožsko-Simonin piirineuvoston toimeenpanevan komitean puhemiehistön jäsen, 1923 Valistustyöntekijäin ammattiliiton lääninosaston puhemiehistön jäsen, 1924—1928 NKP(b):n Možaiskin kihlakuntakomitean sihteeri, Moskovan komitean jäsen; edustajana X, XIV ja XV puoluekokouksessa ja XV puoluekonferenssissa. Vuosina 1928—1931 opiskeli Teollisuusakate- miassa. Vuodesta 1931 rakennustrustin johtajana Moskovassa.

BORISOVA Raisa Borisovna (s. 1890)—NKP:n jäsen vuodesta 1912, vallankumousliikkeeseen osallistunut vuodesta 1905. Istunut vankiloissa. Vuodesta 1915 heinäkuuhun 1917 puoluetöyssä Donetsin kaivosalueella. Vuosina 1918—1920 puolueen kihlakuntakomitean sihteerinä Pugatšovissa. Edustajana VIII puoluekokouksessa. Työskenteli monia vuosia kansanvalistuksen alalla, sitten jälleen puoluetöyssä. Osallistui Isänmaalliseen sotaan vuosina 1941—1945. Nykyisin persoonaeläkkeensaaja.

BRODSKI Isaak Izrailovitš (1883—1939) — huomattu neuvostotaiteilija, VSFNT:n taiteen ansioitunut toimihenkilö. Vuonna 1919 alkoi maalata V. I. Leninin muotokuvia. Hänen taulujaan ovat „V. I. Lenin Smolnassa”, „V. I. Lenin puhumassa Putilovin tehtaalla” ym. Palkittu Leninin kunnia- merkillä.

BUNKIN Boris Timofejevitš (s. 1897) — rautatieläinen. On tehnyt työtä rautatieliikenteessä yli neljäkymmentä vuotta. Palkittu ansiomerkillä „Kunniakkaalle rautatieläiselle” ja mitaleilla. Nykyään eläkkeensaaja.

BYKOV Feodor Antonovitš (1894—1947) — Lokakuun vallankumouksen aktiivinen osanottaja, NKP:n jäsen vuodesta 1939. Vuodesta 1908 oli palkka- työläisenä pienyrityksillä, 1914 kutsuttiin armeijaan ja palveli varaväen auto- kompaniassa Pietarissa. Kesällä 1917 valittiin Odessan Neuvoston jäseneksi, myöhemmin Pietarin Neuvoston jäseneksi. Lokakuun vallankumouksen päivinä Sotilaallisen vallankumoukskomitean komissaari Smolnan vartioimisessa ja yhteyden hoitamisessa tehtäisiin sekä panssariauto-konekivääriosaston pääl- likkö. Elämänsä loppuvuosina teki kirjallista työtä.

CACHIN Marseille (s. 1869) — Ranskan ja kansainvälisen työväenliikkeen vanhimpia toimihenkilöitä, Ranskan Kommunistisen puolueen perustajia ja johtajia. Vuonna 1920 oli Ranskan sosialistisen puolueen edustajana läsnä Kominternin II kongressissa Moskovassa. Kongressin jälkeen toimi sosialisti- sen puolueen liittymiseksi Kominterniin. Vuodesta 1920 Ranskan Kommunisti- sen puolueen KK:n ja Politbyroon jäsen. Vuodesta 1924 Kominternin Toi- meenpanevan Komitean ja sittemmin myös TPK:n Puhemiehistön jäsen, Rans- kan Kommunistisen puolueen keskusäänenkannattajan „L'Humanité” lehden vakituinen kustannusjohtaja. Joutunut monet kerrat vainonalaiseksi hallituksen taholta, istunut vankilassa. Ranskan ollessa Hitler-joukkojen miehittämänä oli eräs Vastarintaliikkeen johtajia.

DANILOV Pjotr Arhipovitš (1889—1940) — vanha putilovilainen työmie- s, bolševikkipuolueen jäsen vuodesta 1917. Vuonna 1938 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, sittemmin rehabilitoitu.

DIDUK Feodor Potapovitš (s. 1892) — NKP:n jäsen vuodesta 1918. Läh- töisin köyhän talonpojan perheestä. Osallistui kansalaissotaan. Nykyään Ukrainan SNT:n Tiedeakatemian Mineraalivarojen instituutin varajohtaja.

ESSEN Maria Moisejevna (1872—1956) — osallistui vallankumousliikkeee- seen vuodesta 1892, vuodesta 1897 ammattivallankumouksellinen. Vuonna 1897 kuului Kievin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”, 1899 vangitiin ja karkotettiin Jakutian alueelle. Vuonna 1902 karkasi Geneveen, missä otti yhteyden „Iskraan”. Samana vuonna VSDTP:n Pietarin komitean jäsen. Vuoden 1903 lopulla kooptoitiin VSDTP:n KK:n kokoonpanoon. Vuonna 1905 oli Pietarin puoluekomitean jäsen, taisteluryhmien järjestäjä. Vangittiin monia kertoja. Taantumusvuosina loittoni työväenliikkeestä eikä suorittanut puolue- työtä vuosina 1907—1917. Vuonna 1918 liittyi internationalistien Tiflisiin ryh-

mään, jonka mukana liittyi VKP(b):n jäsenyyteen 1920. Vuosina 1921—1925 oli puoluetöyssä Gruusiassa, vuosina 1925—1927 oli työssä Valtion Kustannusliikkeessä Moskovassa, vuodesta 1927 NK(b):n KĶ:n Puoluehistorian osastossa, Lenin-instituutissa, vuodesta 1933 elämänsä loppuun kirjallisessa työssä.

FEDIN Konstantin Aleksandrovitš (s. 1892) — neuvostokirjailija. Vuonna 1918 työskenteli Valistusasiain kansankomissariaatissa. Kansalaitosdan aikana palveli Punaisessa Armeijassa. Ensimmäiset teokset ilmestyivät 1913. Huomattavimpia teoksia ovat romaanit „Kaupunkeja ja vuosia”, „Euroopan ryöstö”, „Ensi iloja”, „Ihmeellinen kesä”. VSFNT:n Korkeimman Neuvoston jäsen kolmannessa ja neljännessä kokoupanossa. Palkittu kahdella Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitaleilla.

FEOFANOV Feodor — entinen Putilovin tehtaan työmies, osallistui vallankumoukseen vuosina 1905—1907. Vuonna 1920 työskenteli Volokolamskin kihlakunnan valistusosastolla valokuvaajana. V. I. Leninin käydessä Kašinin kylässä sähköaseman avajaisissa Feofanov otti tunnetun valokuvan „V. I. Lenin ja N. K. Krupskaja Kašinin kylässä Volokolamskin kihlakunnassa Moskovan läänissä marraskuun 14 pñä 1920”.

FOFANOVA Margarita Vasiljevna (s. 1883) — vallankumousliikkeen osantottaja. Vuonna 1902 liittyi Permissä VSDTP:n järjestöön. Vuonna 1903 vangittiin ja kärsi vankilatuomion. Vuoden 1904 lopulta lähtien suoritti puoluetöitä Arkangelissa, Simferopolissa, Ufassa, Pietarissa ja muissa kaupungeissa. Helmikuun vallankumouksen jälkeen oli Pietarin Neuvoston jäsen, teki puoluetöitä Viipurinpuolen puoluekomitean ohjauksella. Hänen kotiaan käytettiin monta kertaa väliaikaisena asuntona tovereille, jotka palasivat karkotuksesta, vankiloista ja maanpaosta. V. I. Lenin, joutuessaan olemaan maanalaisena heinäkuun päivien jälkeen 1917, oli jonkin aikaa piilossa hänen asunnossaan. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli Maatalouden kansankomissariaatissa, Yleisvenäläisen TpKK:n kolmikon jäsenenä Krimillä, Moskovan karjanhoitoteknillisen korkeakoulun rehtorina. Vuosina 1925—1934 talousalan tehtävissä ja muissa toimissa eri laitoksissa. Vuodesta 1933 persoonaeläkkeensaaja.

FOMIN Aleksandr Andrejevitš (s. 1885) — entinen Putilovin tehtaan työmies. Vuonna 1917 otti toimekkaasti osaa lasten taidestudion järjestämiseen tehtaan koulun yhteyteen. Tämä studio muutettiin sittemmin Leningradin ensimmäiseksi musiikkistudioksi. Työskenteli tehtaalla runsaat 55 vuotta. Viimeisinä vuosina toimi tehdaslaboratorion päällikkönä. Nykyään eläkkeensaaja. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitaleilla.

FOTIJEVA Lidia Aleksandrovna (s. 1881) — NK(b):n jäsen vuodesta 1904. Vallankumousliikkeeseen liittyi 1901. Joutui vangituksi, istui vankiloissa, oli poliisivalvonnan alaisena. Vuosina 1904—1905 asui maanpaossa, työskenteli bolševikkien venäläisessä ryhmässä ja auttoi N. K. Krupskajaa kirjeenvaihdon hoitamisessa Venäjällä oleviin maanalaisiin puoluejärjestöihin. Osallistui vuoden 1905 vallankumoukseen ja Lokakuun vallankumoukseen. Vuodesta 1918 Kansankomissaarien Neuvoston ja Työ- ja Puolustusneuvoston sihteeri ja samanaikaisesti V. I. Leninin sihteeri. Vuosina 1933—1936, pääettyään V. M. Molotoville nimetyn Suunnittelutyön akatemian, oli työssä Raskaan teollisuuden kansankomissariaatin Pääenergihallinnon laitoksissa. Vuosina 1939—1956 tiedetyöntekijänä V. I. Leninin Keskusmuseossa. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja mitaleilla.

GALLACHER William (s. 1881) — Englannin työväenliikkeen vanhimpia toimihenkilöitä, Englannin Kommunistisen puolueen perustajia ja johtajia. Vuonna 1920 Kominternin II kongressissa Moskovassa edusti Englannin tehdasvanhinten liikettä. Keskustelut V. I. Leninin kanssa auttoivat häntä voittamaan vasemmistolahkolaisuuden virheet. Vuonna 1921 Gallacher liittyi Englannin Kommunistiseen puolueeseen. Edustajana Kominternin V ja VII kongressissa. Englannin Kommunistisen puolueen KK:n ja KK:n

Politbyroon jäsen, vuodesta 1943 Englannin Kommunistisen puolueen Toimeenpanevan komitean puheenjohtaja. Vuodesta 1956 Iso Britannian Kommunistisen puolueen Presidentti.

GANETSKI Jakov Stanislavovitš (1879—1939) — Puolan työväenliikkeen huomattu toimihenkilö, Puolan ja Liettuan sosialidemokratian Päähallinnon jäsen, Puolan sosialidemokratian edustajana VSDTP:n II, IV ja V edustajakokouksessa. VSDTP:n V edustajakokouksessa valittiin Keskuskomiteaan. Ensimmäisen maailmansodan aikana liittyi Zimmerwaldin vasemmistoon. Vuonna 1917, Helmikuun vallankumouksen jälkeen, oli bolševikkien Keskuskomitean Ulkomaisten byroon jäsen Tukholmassa; välitti yhteyttä venäläisten bolševikkien ja ulkomaisten vallankumouksellisten sosialidemokraattien kesken. Lokakuun vallankumouksen jälkeen saapui Venäjälle ja työskenteli useissa kansankomissariaateissa, diplomaattisella virkauralla, oli Ulkoasiain kansankomissariaatin sekä Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion jäsen, SNTL:n Vallankoumuseuron johtaja. Vuonna 1937 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, sittemmin rehabilitoitu.

GANSIN Aleksei Aleksandrovitš (1869—1940) — teknologian insinööri, eräs sosialidemokraattisen liikkeen alkuunpanijoita Moskovassa. Opiskellesaan Pietarin teknologisessa korkeakoulussa liittyi marxilaiseen ylioppilaskerhoon. Moskovaan muutettuaan liittyi ensimmäiseen Moskovan sosialidemokraattiseen järjestöön „Työväen Keskusliittoon”. Osallistui illegaalisen kirjallisuuden julkaisemiseen. Hän monisti hektografilla ensimmäisen ja toisen (ei täydelleen) osan V. I. Leninin kirjasta „Mitä ovat „kansan ystävät” ja miten he taistelevat sosialidemokraatteja vastaan”. „Työväen Keskusliiton” tuhoutuessa kesäkuussa 1895 vangittiin ja tuomittiin kolmen vuoden karkotukseen Vjatkan läänin. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi talousalalla.

GAVRILOV Ivan Gavrilovitš — talonpoika Kostroman läänistä. Oli edustajana Neuvostojen IX Yleisvenäläisessä edustajakokouksessa, jossa valittiin Yleisvenäläisen TPKK:n jäseneksi. „Bednota” lehden talonpoikaiskollegion jäsen. Helmikuussa 1924 osallistui „Bednota” lehden talonpoikaisvastustajain I edustajakokoukseen, piti kokouksessa selostuksen.

GERMANETTO Giovanni (s. 1885) — Italian työväenliikkeen aktiivinen toimihenkilö, kirjailija. Vallankumousliikkeeseen osallistuu vuodesta 1903. Vuonna 1920 osallistui Italian sosialistisen puolueen kommunistisen „Ordine Nuovo” ryhmän muodostamiseen, josta 1921 perustettiin Italian Kommunistisen puolue. Vuodesta 1926 Italian Kommunistisen puolueen KK:n kandidaattijäsen, vuodesta 1931 KK:n jäsen ja vuodesta 1948 Keskuskontrollikomitean jäsen. On joutunut vainonalaiseksi ja saanut vankilatuomioita. Osallistui moniin Kominternin ja Profinternin kongresseihin ja täysistuntoihin, oli Profinternin Toimeenpanevan byroon ja sihteeristön jäsen. Kirjoittanut useita kaunokirjallisia teoksia ja tutkimuksia Italian työväenliikkeen historiasta: „Parturin muistelmia”, „Fenicottero”, „Travalio”, „Italian kommunistien 30 taisteluvuotta”, ym.

GIL Stepan Kazimirovitš (s. 1888) — NKP:n jäsen vuodesta 1930. Vuosina 1917—1924 V. I. Leninin henkilöautonkuljettajana. Nykyisin persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä, Punaisen Lipun ja Punaisen Tähtien kunniamerkillä, kunnia-tšekistin arvomerkillä ja mitaleilla.

GLASSER Maria Ignatjevna (1890—1951) — bolševikkipuolueen jäsen vuodesta 1917. Vuosina 1918—1924 työskenteli Kansankomissaarien Neuvoston sihteeristössä, sitten V. I. Leninin instituutissa, myöhemmin NKP(b):n KK:n Marx—Engels—Lenin instituutissa. Kirjoittanut kirjan „Marxismien-leninismien klassikkojen työmenetelmistä kirjallisuutta tutkiessa”, laatinut kronikan „V. I. Leninin työ kahden kuukauden ajalta” ja kirjoittanut muita teoksia.

GOLUBEVA Maria Petrovna (1861—1936) — osallistui vallankumousliikkeeseen jo 70-luvun lopulla, ensin kannatti narodnikkilaisia katsomuksia. Vuonna 1891 vangittiin ja karkotettiin julkisen poliisivalvonnan alaiseksi Samaraan, missä tutustui V. I. Leniniin. Tämä tutustuminen vaikutti voimak-

kaasti hänen maailmankatsomuksensa ja poliittisten mielipiteittensä muovautumiseen. Vuonna 1901 liittyi sosialidemokraattiseen järjestöön. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen bolševikki, teki maanalaista puolueetyötä. Loka-kuun vallankumouksen jälkeen työskenteli Tehdaskomiteain Keskusneuvostossa, Oikeusasiain kansankomissaariatissa, Pietarin Erikoiskomiteassa, vuosina 1920—1928 NKP(b):n KK:n aparaatissa. Vuodesta 1928 oli eläkkeensaaja.

GOPNER Serafima Iljinitšna (s. 1880) — NKP:n jäsen vuodesta 1903. Suoritti vallankumoustyötä Odessassa, Jekaterinoslavissa, Nikolajevissa. Osallistui aktiivisesti kolmeen vallankumoukseen. Vangittiin useita kertoja. Vuonna 1910 järjestön tuhoutuessa karkasi oikeudenkäynniltä ulkomaille. Pariisin bolševistisen jaoston jäsen. Vuonna 1916 palasi Venäjälle ja jatkoi vallankumoustyötä. Helmikuun vallankumouksen jälkeen suoritti vastuullista puolueetyötä Ukrainassa, osallistui bolševikkien Yleisvenäläiseen VII (Huhtikuun) konferenssiin. Vuosina 1918—1928 Yleisvenäläisen TpKK:n jäsen. Vuosina 1918—1929 puolue- ja neuvostotyössä Ukrainassa ja Moskovassa. Vuosina 1928—1938 Ukrainan KP(b):n KK:n jäsen. Vuosina 1929—1938 työssä Kominternin sihteeristössä. Edustajana Kominternin kaikissa kongresseissa, Kominternin Toimeenpanevan Komitean kandidaattijäsen. Nykyään vanhin tiedeöntekijä ja tiede-neuvoston jäsen NKP:n KK:n marxismin-leninisin instituutissa. Persoonaeläkkeensaaja. Palkittu kahdella Leninin kunniamerkillä ja mitaleilla.

GORBUNOV Nikolai Petrovitš (1892—1938) — Kommunistisen puolueen jäsen vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli Kansankomissaarien Neuvoston sihteerinä, Korkeimman Kansantalousneuvoston tieteen ja tekniikan osaston hoitajana. Vuonna 1919 suoritti useita vastuullisia luottamustehtäviä rintamalla, Vallankumouksellisen Sotaneuvoston jäsen XIII ja XIV armeijassa. Vuodesta 1920 asiainhoitajana VSFNT:n Kansankomissaarien Neuvostossa ja Neuvostoliiton muodostamisen jälkeen asiainhoitajana SNTL:n Kansankomissaarien Neuvostossa ja Työ- ja Puolustusneuvostossa, sittemmin SNTL:n Suunnittelukomitean jäsen, Karpoville nimetyn Kemianinstituutin apulaisjohtaja. Vuonna 1938 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, myöhemmin rehabilitoitu.

GOROHOV Ivan Artemjevits (s. 1885) — työmies Moskovan-Kurskin radan keskusvaunuvarikolta (nykyään Voitovitsšille nimetty tehdas); oli syksyllä 1918 mukana rautatietyöläisten joukkokokouksessa, jossa V. I. Lenin puhui.

GRAFTIO Genrih Osipovitš (1869—1949) — neuvostolainen tiedemies-energeetikko ja insinööri, kotimaisen vesivoimalaitosrakennuksen pioneereja, akateemikko. Vuosina 1900—1907 suunnitteli ja rakensi rautateitä, vesivoimalaitoksia yms. Vuosina 1918—1920 oli Volhovin vesivoimalaitoksen rakennustyömaan yli-insinöörin apulaisena ja vuosina 1921—1927 yli-insinöörinä. Osallistui Venäjän sähköistämisen Valtionkomitean (GOELRO) työhön. Myöhemmin johti useiden suurien vesivoimalaitosten rakentamista. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

GRAZKIN Dmitri Ivanovitš (s. 1891) — NKP:n jäsen vuodesta 1909. Suoritti vallankumoustyötä Pietarissa, Siperiassa, Arkangelissa. Joutui usein vangituksi, kärsi vankilatuomion. Ollessaan armeijassa vuosina 1916—1917 osallistui illegaalisten opintokerhojen järjestämiseen sotamiesten keskuuteen. Helmikuun vallankumouksen jälkeen osallistui XII armeijan Vallankumoukskomitean perustamiseen, oli bolševikkien sotilasjärjestön byroon jäsen; „Okopnaja Pravda” („Juoksuhautojen Totuus”) lehden toimittaja. Osallistui Talonpoikain edustajain Neuvostojen I, II ja III edustajakokoukseen, valittiin bolševikkien ryhmän puheenjohtajaksi, Talonpoikain edustajain Neuvoston toimeenpanevan komitean toiseksi sihteeriksi. Yleisvenäläisen TpKK:n jäsen kuudessa kokoonpanossa. Vuonna 1918 työskenteli Yleisvenäläisessä Erikoiskomiteassa, 1919—1920 vastuullisissa tehtävissä Punaisessa Armeijassa,

1922—1925 työskenteli VKP(b):n KK:n aparaatissa. Seuraavina vuosina johtotehtävissä neuvosto-, talous- ja puolue työn alalla. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

GUBKIN Ivan Mihailovitš (1871—1939) — huomattu neuvostolainen geologi, yhteiskunnallinen ja valtiollinen toimihenkilö, akateemikko. Kommunistisen puolueen jäsen vuodesta 1921. Osallistui aktiivisesti vuorityön ja geologisen palvelutyön järjestämiseen. Tultuaan 1918 Päänaftakomitean komission jäseneksi hän oli elämänsä loppuun asti johtotehtävissä keskuslaitoksissa, jotka hoitavat Neuvostoliiton naftateollisuutta ja geologista palvelutyötä. SNTL:n Korkeimman Neuvoston jäsen ensimmäisessä kokoonpanossa. Osallistui vuorityöalan korkeakoulujen ja tieteellisten tutkimusten järjestämiseen Neuvostoliitossa. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

HECKERT Fritz (1884—1936) — Saksan Kommunistisen puolueen ja kansainvälisen työväenliikkeen huomattu toimihenkilö. Vuodesta 1902 osallistui vallankumousliikkeeseen. Sai useita vankilatuumioita. Hänellä oli suuri osuus „Spartakus” liiton muodostamisessa, osallistui aktiivisesti Saksan Kommunistisen puolueen perustamiseen. Vuodesta 1919 Saksan KP:n KK:n jäsen. Vuonna 1928 valittiin Kominternin Toimeenpanevaan Komiteaan, oli Profinternin Toimeenpanevan byroon jäsen. Kuoli Moskovassa, hänen tomunsa on kätetty Kremlin muuriin.

HERR Jevgenia Moisejevna (s. 1901) — NKP:n jäsen vuodesta 1918. Osallistui Lokakuun vallankumoukseen ja kansalaissotaan. Osallistui aktiivisesti kommunistiseen nuorisoliikkeeseen, oli Venäjän Kommunistisen Nuorisoliiton KK:n jäsen ensimmäisessä kokoonpanossa. Kansalaissodan jälkeen puolue- ja lehtityössä. Vuosina 1932—1937 opiskeli Punaisten professorien instituutissa. Vuosina 1941—1957 työskenteli V. I. Leninille nimetyssä SNTL:n Valtionkirjastossa. Nykyään eläkkeensaaja. Palkittu kolmella mitaililla.

HIRSCHFELD Aleksandr Vladimirovitš (s. 1897) — NKP:n jäsen vuodesta 1918. Vuosina 1918—1931 Punaissa Armeijassa, 1931—1938 diplomaattisessa työssä ulkomailla, sittemmin tieteellisessä tutkimustyössä Historian Instituutissa, SNTL:n Tiedeakateman Tyynenmeren Instituutissa. Osallistui Isänmaalliseen sotaan vuosina 1941—1945. Nykyään työskentelee Moskovan Valtionyliopistossa. Professori, kirjoittanut useita teoksia kansainvälisten suhteiden historiasta. Palkittu kunnia-aseella, mitaleilla.

ILJIN-ZENEVSKI Aleksandr Feodorovitš (1894—1941) — sanomalehtimies, bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1912. Vuosina 1913—1914 maanpaossa, 1914—1917 armeijassa. Helmikuun vallankumouksen jälkeen työskenteli Pietarissa bolševistisessä sotilasjärjestössä ja useissa bolševikkilehdissä. Osallistui aktiivisesti Lokakuun vallankumoukseen ja kansalaissotaan. Vuosina 1923—1930 johtavassa työssä puoluejulkaisuissa, oli Leningradin Puoluehistorian osaston apulaisjohtajana, „Krasnaja Letopisj” aikakauslehden toimituskollegion jäsen. Vuosina 1930—1932 neuvonantajana Neuvostoliiton suurlähetystössä Ranskassa, sen jälkeen NKP(b):n KK:n Marx—Engels—Lenin instituutin Leningradin osaston apulaisjohtajana. Kirjoittanut monia teoksia puolueen ja vallankumousliikkeen historiasta.

IVANOV Andrei Vasiljevitš (s. 1888) — vuosina 1907—1919 oli työssä Putilovin tehtaan kattilaoasastolla ritsaajana, huhtikuussa 1918 valittiin puheenjohtajaksi tehdasvaltuuskuntaan, jonka tehtäväksi annettiin elintarvikkeiden hankkiminen tehtaan työläisille, toukokuun alussa oli Moskovassa V. I. Leninin puheilla selostamassa Pietarin työläisten elintarviketilannetta. Vuodesta 1924 sähkövoimalaitosten rakennustyömailla, viimeisinä vuosina insinöörinä. Nykyään persoonaeläkkeensaaja.

JALAVA Hugo Erikovitš (1874—1950) — veturinkuljettaja Suomen rautatien veturissa № 293, jolla vuonna 1917 V. I. Lenin kuljetettiin lämmittäjänä kahdesti Suomen rajan yli. Osallistui aktiivisesti vallankumoustapahtumiin Suomen rautatien veturivarikolla vuonna 1905, oli lakkokomitean johdossa.

Venäjän ensimmäisen vallankumouksen tappion jälkeen kuljetti veturilla rajan yli vallankumousmiehiä ja illegaalista kirjallisuutta. Lokakuun vallankumouksen jälkeen veturinkuljettajain ohjaajana, työssä Karjalan ASNT:n Toimeenpanevan Keskuskomitean koneistossa. Kommunistisen puolueen jäsen vuodesta 1925. Vuosina 1941—1945 työskenteli Sverdlovskin rautatiehallinnossa. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

JAROSLAVSKI Jemeljan Mihailovitš (1878—1943)—Kommunistisen puolueen huomattu toimihenkilö, etevä puoluekirjailija sekä propagandisti, huomattu puolueen historiantuntija. Puolueen jäsen vuodesta 1898. Osallistui aktiivisesti Venäjän ensimmäiseen vallankumoukseen, jonka aikana toimi työmiesten joukossa Pietarissa, Kostromassa, Nižni Novgorodissa, Jaroslavlissa, Odessassa, Tulassa, Moskovassa. Eräs aktiivisimpia työntekijöitä puolueen sotilaallisen taistelujärjestön perustamisessa. Edustajana Tampereen puoluekonferenssissa, sitten VSDTP:n Moskovon komitean jäsen, Moskovon sotilasjärjestön johtaja, „Kazarma” („Kasarmi”) sotilaslehden toimittaja. Osallistui VSDTP:n IV ja V edustajakokoukseen. Vuonna 1908 vangittiin, sai 7 vuoden pakkotyötoumion, jonka päätyttyä karkotettiin asumaan Jakutskiin, missä oli kevääseen 1917. Moskovaan palattuaan eräs aseellisen kapinan johtajia vuonna 1917 ja Neuvostovallan pystyttäjiä Moskovassa. Vuosina 1918—1922 työskenteli Moskovassa, Uralilla ja Siperiassa, vuosina 1923—1934 NKP(b):n Keskuskontrollikomitean sihteeri, SNTL:n Työläisten ja Talonpoikain Inspektion kansankomissariaatin kollegion jäsen, samanaikaisesti V. I. Leninin Instituutin johtokunnan jäsen, „Bolševik” aikakauslehden ja „Pravda” lehden toimituskollegion jäsen vuoteen 1943. Vuodesta 1934 NKP(b):n KK:n Puoluekontrollikomission jäsen, vuodesta 1939 NKP(b):n KK:n jäsen. Vuosina 1923—1937 oli SNTL:n TpKK:n jäsen, vuosina 1937—1943 SNTL:n Korkeimman Neuvoston jäsen. SNTL:n Tiedeakatemia varsinainen jäsen. Kirjoittanut paljon kirjoja ja kirjoituksia puoluehistoriasta ja työväen vallankumousliikkeen historiasta sekä uskonnonvastaisista aiheista. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

JEMELJANOV Nikolai Aleksandrovitš (s. 1871)—työmies, vallankumousliikkeen aktiivinen osanottaja. Vuonna 1899 liittyi Sestroretskin asetehtaan työmiesten sosialidemokraattiseen järjestöön. NKP:n jäsen vuodesta 1904. Vuonna 1905 järjesti tehtaan taisteluosaston, osallistui kirjallisuuden kuljetukseen Suomesta. Syksyllä 1905 tutustui V. I. Leniniin. Joulukuussa 1905 vangittiin ja karkotettiin 5 vuodeksi Novgorodiin. Vuonna 1910 oli jälleen työssä Sestroretskin tehtaassa ja jatkoi vallankumoustoimintaa. Helmikuun vallankumouksen jälkeen Pietarin Neuvoston edustaja. Heinä—elokuussa 1917 V. I. Lenin oli piilossa hänen luonaan Razlivissa. Osallistui aktiivisesti Lokakuun vallankumoukseen. Vuonna 1918 sotilastyössä. Vuonna 1920 valittiin Sestroretskin Neuvoston toimeenpanevan komitean puheenjohtajaksi. Vuonna 1921 osallistui Kronstadtin kapinan kukistamiseen. Myöhempinä vuosina oli taloustyössä. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

JEMELJANOV Vasili Antonovitš (s. 1884)—NKP:n jäsen vuodesta 1904. Osallistui aktiivisesti vuosien 1905—1907 vallankumoukseen Moskovassa. Vangittiin monta kertaa. Osallistui Helmikuun vallankumoukseen 1917. Vallankumouksen jälkeen Moskovon Neuvoston edustaja ja Krasnaja Presnan piirineuvoston edustaja, tekstiiliteollisuuden ammattiliiton keskuskomitean jäsen. Lokakuun vallankumouksen aikana Krasnaja Presnan vallankumouskomitean jäsen, kuului Krasnaja Presnan piirineuvoston puhemiehistöön. Vuonna 1918 VKP(b):n Moskovon komitean jäsen. Osallistui kansalaisistaan, vuosina 1919—1920 Moskovon Neuvoston toimeenpanevan komitean jäsen. Vuonna 1921 „Trjohgorka” tehtaan tehdaskomitean puheenjohtaja. Oli edustajana X puoluekokouksessa. Myöhempinä vuosina taloustyössä, johtajana monilla tehtailta. Vuodesta 1937 persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

JEREMEJEV Ivan Feodorovitš (s. 1895) — osallistui aktiivisesti Loka-kuun vallankumoukseen, NKP:n jäsen kesäkuusta 1917. Vallankumousliik-keeseen liittyi 1914 Krasnojarskissa työskennellessään päällelyöjänä pajassa. Vuodesta 1916 tsaarinarmeijassa, osallistui sotamiesten vallankumouksellisiin esiintymisiin. Helmikuun vallankumouksen päivinä tuli 2:sen konekivääriyryk-mentin marssikomppanian muiden sotamiesten mukana Pietarin työmiesten avuksi. Helmikuun vallankumouksen jälkeen oli työssä Putilovin tehtaassa, missä liittyi Punakaartiin. Kuului puolueen VI edustajakokouksen ja V. I. Leninin suojavartiioon. Järjesti Putilovin tehtaan työmiehistä konekivääri-osaston, joka suojeli Smolnaa. Vuosina 1918—1932 sotilas- ja taloustehtä-vissä. Vuonna 1926 päätti Moskovan Valtion yliopiston. Suuren Isänmaallisen sodan ensi päivinä lähti vapaaehtoisena rintamalle, suoritti poliittista työtä armeijassa. Sodan jälkeen oli työssä Aseistusministeriössä sekä paikallisessa teollisuudessa. Vuodesta 1953 persoona-eläkkeensaaja. Palkittu Isänmaallisen sodan kunniamerkillä ja mitaleilla.

KABAKTSIJEV Hristo Stefanov (1878—1940) — Bulgarian ja kansain-välisen työväenliikkeen huomattu toimihenkilö. Vuodesta 1897 Bulgarian sosialidemokraattisen puolueen jäsen, sen kahtiajakautumisen jälkeen liittyi „tesnjakien” puolueeseen, josta 1919 tuli Bulgarian Kommunistinen puolue. Oli puolueen pää-äänenkannattajan „Rabotnitšeski Vestnik” lehden toimitta-jana. Vuonna 1920 teki Kommunistisen Internationalen II kongressissa alus-tuksen säännöistä, oli edustajana Kominternin III ja VI kongressissa. Osal-listui Italian Kommunistisen puolueen perustamiseen. Vuonna 1925 Bulgarian fasistinen oikeus tuomitsi hänet monivuotiseen vankilarangaistukseen. Vuo-desta 1926 hän asui Neuvostoliitossa.

KAMENEV Sergei Sergejevitš (1881—1936) — SNTL:n sotilasalan toimi-henkilöitä, Neuvostovaltion Aseellisten Voimien huomattuja rakentajia. Kommunistisen puolueen jäsen vuodesta 1930. Palveli tsaarinarmeijassa vuo-desta 1900. Helmikuun vallankumouksen jälkeen 30. jalkaväkirykmentin valittu komentaja ja armeijakomitean jäsen. Ensimmäisiä vanhan armeijan upseereja, jotka liittyivät vapaaehtoisesti Punaiseen Armeijaan. Vuonna 1918 Läntisen suojelujoukon pääjohtajan apulaisena, sitten Itärintaman komenta-jana. Vuonna 1919 määrättiin tasavallan kaikkien aseellisten voimien yli-päälliköksi. Vuonna 1924 Punaisen Armeijan inspehtorina, vuonna 1925 esi-kuntapäällikkö, Punaisen Armeijan yli-inspehtori, SNTL:n Vallankumoukselli-sen Sotaneuvoston jäsen, vuonna 1926 Työläisten ja Talonpoikain Punaisen Armeijan Päähallinnon päällikkö, vuodesta 1927 sota- ja meriaslain vara-kansankomissaarina. Oli SNTL:n Toimeenpanevan Keskuskomitean jäsenenä. Palkittu Punaisen Lipun kunniamerkillä ja muilla kunniamerkeillä.

KARPINSKI Vjatšeslav Aleksejevitš (s. 1880) — Kommunistisen puolueen vanha jäsen, huomattu puoluekirjailija ja propagandisti. Aloitti vallankumous-työn 14-vuotiaana, vuonna 1898 liittyi VSDTP:n jäseneksi, eräs Harkovissa toimineen „Taisteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi” järjestäjiä ja johta-jia, joutui monta kertaa vangituksi, vuonna 1902 karkotettiin Vologdan lää-niin, mistä karkasi ja syksyyn 1904 toimi maanalaisena. Vuonna 1904 matkusti maanpakoon ulkomaille, Geneveen, missä tutustui V. I. Leniniin. Siitä lähtien työskenteli jatkuvasti puolueen ulkomaisissa järjestöissä, avusti bolševistisia „Vperjod” ja „Proletari” sanomalehtiä, hoiti VSDTP:n KK:n kirjastoa ja arkistoa Genevessä. Vuosina 1914—1917 työskenteli puolueen pää-äänenkannattajassa „Sotsial-Demokrat” lehdessä, joka oli hänen aktiivisella avullaan vuonna 1914 saatu uudelleen ilmestymään. Teki työtä bolševistisen kirjallisuuden kustantamisen ja levityksen alalla. Joulukuussa 1917 palasi Venäjälle ja siitä lähtien oli vastuullisessa puolue- ja neuvostotyössä. Yleisvenäläisen TpKK:n jäsen useissa kokoonpanoissa, kuului VKP(b):n VIII edustajakokouk-sen toimitusvaliokuntaan. Vuonna 1918 oli Yleisvenäläisen TpKK:n agitaatio- ja instruktio-osaston hoitajana. Vuosina 1918—1927 kuului „Pravda” lehden toimituskuntaan, oli „Bednota” lehden toimittajana sekä useiden muiden

sanoma- ja aikakauslehtien toimituskuntien jäsenenä. Vuosina 1936—1937 työskenteli NKP(b):n KK:n aparaatissa. Vuodesta 1937 tekee tieteellistä ja propagandatyötä. Taloustieteiden tohtori. Laatinut oppikirjat „Poliittinen aikaisopas”, „SNTL:n Perustuslaki” sekä kirjoittanut useita kirjoja V. I. Leninistä, leninismistä ja muilta aloilta. Palkittiin Leninin kunniamerkillä.

KARŽANSKI Nikolai Semjonovitš (s. 1879) — vallankumousliikkeen osantaja. Vuonna 1902 liittyi VSDTP:n jäseneksi, II puoluekokouksen jälkeen liittyi bolševikkeihin, työskenteli Moskovan aluepiirijärjestössä, josta valittiin VSDTP:n V edustajakokoukseen. Vangittiin monia kertoja, sai vankilatuomioita, oli maanpaossa. Vuonna 1914 jäi pois puolueytöstä. Toimii kirjallisessa työssä. Kirjoittanut useita kirjoja. Nykyään persoonaeläkkeensaaja.

KATAJAMA Sen (1859—1933) — Japanin ja kansainvälisen työväenliikkeen huomattu toimihenkilö. Japanin ensimmäisen ammattiliiton järjestäjä. Vuonna 1901 osallistui Japanin sosialidemokraattisen puolueen perustamiseen. Asui jonkin aikaa maanpaossa. Vuonna 1919 muodosti Yhdysvalloissa japanilaisten työmiesten ensimmäisen kommunistisen ryhmän, osallistui aktiivisesti Amerikan Yhdysvaltojen Kommunistisen puolueen perustamiseen. Vuonna 1921 saapui Neuvosto-Venäjälle poliisivainoa pakoon. Vuonna 1921 valittiin Kominternin Toimeenpanevan Komitean jäseneksi. Vuonna 1922 hänen johdolla Japanin erilliset kommunistiset ryhmät yhdistyivät ja muodostivat Japanin Kommunistisen puolueen. Toimissaan Kominternissa suoritti samalla myös johtavaa työtä MOPRissa (Vallankumoustaistelijain Kansainvälinen Avustusjärjestö). Kuoli Moskovassa ja haudattu Punaiselle torille.

KEDROV Mihail Sergejevitš (1878—1941) — VSDTP:n jäsen vuodesta 1901, bolševikki. Vuonna 1904 osallistui käytävän kaivantaan Tagankan vankilan alle Baumannin ja toisten vankien vapauttamiseksi. Vuonna 1905 oli eräs taisteluosastojen järjestäjä. Vangittiin monia kertoja, istui vankilassa, oli karkotettuna. Helmikuun vallankumouksen jälkeen puolueen KK:n sotilasjärjestön jäsen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen armeijan kotiuttamisen sotilaskomissaarina. Kansalaissodan aikana Koillisrintaman komentajana, Yleisvenäläisen Erikoiskomitean Erikoisosaston puheenjohtajana, Sisäasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, VKP(b):n KK:n valtuutettuna Etelä- ja Länsirintamalla. Vuosina 1921—1923 Työ- ja Puolustusneuvoston valtuutettuna Etelä-Kaspian kalateollisuudessa, Bakun Neuvoston jäsen, sitten työskenteli vesiliikenteen alalla Astrakanissa ja Kauko-Pohjolassa, vuosina 1924—1925 Korkeimmassa Kansantalouselneuvostossa ja Terveystieteiden kansankomissariaatissa, vuodesta 1926 SNTL:n Korkeimman Oikeuden sotilasprokuraattorinosaston apulaisprokuraattorina, vuodesta 1928 Urheiluinternationalen puhemiehistön jäsenenä sekä muissa tehtävissä. Vuonna 1939 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, myöhemmin rehabilitoitu.

KNJAZEV Vladimir Aleksandrovitš (1871—1925) — kuului Pietarin „Taiteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”, satamatyömies Pietarista. Työnteon aloitti 1884 oppipoikana Uuden Amiraliteetin viilaamossa, vuodesta 1890 osallistui maanalaisten poliittisten opintokerhojen järjestämiseen. Vuodesta 1894 yhdessä toisten eturivin työmiesten kanssa järjesti V. I. Leninin ohjauksella työmiesten opintokerhoja, hänen asunnossaan piti opintojaan kerho, jota ohjasivat V. I. Lenin ja V. V. Starkov. Vuonna 1896 vangittiin ja tuomittiin kolmen vuoden karkotukseen Vjatkan lääniin.

KOKOVIHIN Mihail Nikolajevitš (s. 1883) — bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1903. Osallistui aktiivisesti vallankumoukseen vuosina 1905—1907. Vangittiin monia kertoja, istui vankilassa, oli karkotettuna. Ensimmäisen maailmansodan aikana suoritti rintamalla sodanvastaista agitaatiota. Vuonna 1917 valittiin Armeijakunnan Sotilasedustajain Neuvostoon, oli Lounaisrintaman Vallankumoukskomitean varapuheenjohtajana, kuului erillisen Armeijan Toimeenpanevaan komiteaan. Vuosina 1918—1922 oli vastuullisissa puolue-

ja neuvostotehtävissä Uralilla, osallistui taistelun järjestämiseen interventtejä ja valkokaartilaisia vastaan. Vuosina 1923—1934 kuului NKP(b):n Keskus-kontrollikomiteaan, NKP(b):n KKK:n puhemiehistöön. Vuosina 1934—1937 VSFNT:n sosiaalihuollon varakansankomissaarina. Oli SNTL:n TpKK:n ja Yleisvenäläisen TpKK:n jäsen. Palkittu Leninin Kunniamerkillä.

KOLAROV Vasil Petrov (1877—1950) — Bulgarian ja kansainvälisen työväenliikkeen huomattu toimihenkilö. Vuodesta 1897 kuului Bulgarian sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen. Puolueen kahtiajakautumisen (1903) jälkeen kuului „tesnjakeihin” („ahtaisiin”) ja kävi leppymätöntä taistelua „širokijien” („leveiden”) opportunistimia vastaan. Vuosina 1904—1912 johti „tesnjakien” piirikuntajärjestöä Plovdivissa. Vuonna 1905 valittiin puolueen Keskuskomiteaan. Osallistui II Internationalen kongresseihin 1907 Stuttgartissa ja 1910 Kööpenhaminassa. Vuonna 1915 joutui sotakenttäoikeuteen syytettynä sotamiesten keskuudessa suorittamastaan sodanvastaisesta agitaatiosta, mutta vältti oikeudenkäynnin siirtyen illegaaliseen asemaan. Osallistui Zimmerwaldin konferenssiin. Vuosina 1919—1923 Bulgarian Kommunistisen puolueen KK:n sihteeri. Edustajana Kommunistisen Internationalen III—VII kongressissa. Syyskuussa 1923 yhdessä G. Dimitrovin kanssa johti fasisminvastaista kansankapinaa Bulgariassa. Vuonna 1926 Bulgarian fasistinen oikeus langetti hänelle poissaolevana kuolemantuomion. Vuosina 1922—1943 Kominternin Toimeenpanevan Komitean Puhemiehistön jäsen, 1922—1923 Kominternin TpK:n pääsihteeri, 1928—1939 Talonpoikain Internationalen Toimeenpanevan Komitean puheenjohtaja. Syyskuun 9 päivän jälkeen 1944 palasi Bulgariaan. Marraskuussa 1946 valittiin Suuren kansankokouksen puheenjohtajaksi. Joulukuusta 1947 Bulgarian Kansantasavallan Ministerineuvoston varapuheenjohtaja ja ulkoasiain ministeri. Heinäkuusta 1949, G. Dimitrovin kuoltua, tasavallan Ministerineuvoston puheenjohtaja.

KOLESNIKOV Vasil Timofejevits (1899—1942) — Kommunistisen puolueen jäsen vuodesta 1918, osallistui kansalaissotaan ensin puna-armeijalaisena, sitten apulaiskomissaarina ja komissaarina XIII armeijan useissa yksiköissä, Donin 2:sen aluepiirin sotatribunaalin jäsen. Yleisvenäläisen TpKK:n Kasakkajaoston jäsen. Kansalaissodan päätyttyä Punaisessa Armeijassa vastuullisessa poliittisessa työssä, divisioonan poliittisen osaston päällikkönä ja komissaarina, jalkaväki-armeijakunnan sotilaskomissaarina. Suuren Isänmaallisen sodan alussa Arkangelin sotilaspiirin Sotaneuvoston jäsen, jalkaväkidivisioonan sotilaskomissaari. Palkittu Punaisen Lipun kunniamerkillä.

KOLOBJAKOV Aleksandr Filaretovitš (s. 1896) — NKP:n jäsen vuodesta 1919, virkaeron ottanut kaartin kenraalimajuri. Vuonna 1918 liittyi vapaaehtoisena Punaiseen Armeijaan. Päättyi Kremlin konekiväärimiesten kurssit, jotka sittemmin muutettiin Yleisvenäläiselle TpKK:lle nimetyksi kouluksi. Vuodesta 1920 poliittisessa puoluetöyössä. Palkittu kahdella Leninin kunniamerkillä, Punaisen Lipun ja Punaisen Tähtien kunniamerkillä, mitaleilla.

KRASIN Leonid Borisovitš (1870—1926) — Kommunistisen puolueen vanhoja jäseniä, eräs lahjakkaita puolueorganisaattoreja maanalaisuuden ajoilla, huomattu neuvostolainen talousmies ja diplomaatti. Vallankumousliikkeeseen tuli 80-luvun lopulla. II puoluekokouksen jälkeen, vuonna 1903, hänet kooptoitiin VSDTP:n Keskuskomitean jäsenyyteen, missä hän asettui sovittelevalle kannalle menševikkien suhteen. Pian kuitenkin katkaisi välinsä heihin ja puolueen III (bolševistisessä) edustajakokouksessa valittiin jälleen KK:n jäseneksi. Taantumisvuosina kuului jonkin aikaa otzovistiseen „Vperjod” ryhmään. Lokakuun vallankumouksen jälkeen osallistui aktiivisesti Neuvostovallan rakentamiseen. Työskenteli Punaisen Armeijan Erikoisen huoltokomitean puheenjohtajana, Korkeimman Kansantalousneuvoston Puhemiehistön jäsenenä, kaupan ja teollisuuden kansankomissaarina, kulkulaitosten kansankomissaarina, ulkomaankaupan kansankomissaarina, kauppaedustajana Lontoossa, täysivaltaisena edustajana Pariisissa ja Lontoossa. Puolueen XIII ja XIV edustajakokouksessa valittiin NKP(b):n KK:n jäseneksi.

KRIVOV Timofei Stepanovitš (s. 1886)—NKP:n jäsen vuodesta 1905. Osallistui aktiivisesti vuosien 1905—1907 vallankumoukseen. Oli monia kertoja vangittuna, kärsi vankilatuumion. Tammikuussa 1910 lähti maanpakoon. Vuonna 1911 palasi Venäjälle, vangittiin ja tuomittiin elinkautiseen pakkotyövankeuteen. Vapautui Helmikuun vallankumouksessa. Vuosina 1917—1920 joutavassa neuvosto- ja puolue työssä Ufassa, vuonna 1920 puolueen KK:n Uralin byroon sihteerinä Sverdlovskissa. Vuonna 1921 valittiin VKP(b):n Keskus-kontrollikomitean jäseneksi, vuonna 1922 VKP(b):n KK:n kandidaattijäseneksi, vuosina 1923—1934 NKP(b):n KKK:n jäsen, NKP(b):n KKK:n puhemiehistön ja puoluekollegion jäsen. Samanaikaisesti vuosina 1926—1934 oli VSFNT:n Työläisten ja Talonpoikain Inspektion kansankomissariaatin kollegion jäsen ja varakansankomissaari. Useita vuosia Kansankomissaarien Pienen Neuvoston jäsen ja Yleisvenäläisen TpKK:n jäsen. Vuosina 1934—1936 VSFNT:n finanssiasiaien varakansankomissaarina, 1936—1941 kunnallislaitosten ammatti-liiton Keskuskomitean puheenjohtajana. Vuosina 1944—1945 työskenteli V. I. Leninin Keskusmuseossa. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

KRYLENKO Nikolai Vasiljevits (1885—1940)—bolševikkipuolueen jäsen vuodesta 1904, eräs Neuvostovaltion huomattuja toimihenkilöitä. Osallistui aktiivisesti vallankumousliikkeeseen. Joutui monta kertaa vangituksi ja karkotukseen. Toimi avustajana bolševikkilehdissä „Zvezda” ja „Pravda”. Lokakuun vallankumouksen aktiivinen osanottaja. Marraskuun 8 päivänä 1917 tuli Kansankomissaarien Neuvoston kokoonpanoon sota- ja meriasiaien komitean jäsenenä, sitten määrättiin armeijan korkeimmaksi ylipäälliköksi. Vuodesta 1918 työskenteli neuvosto-oikeuden elimissä. Vuodesta 1922 Yleisvenäläisen TpKK:n Korkeimman tribunaalin täysistunnon puheenjohtajana, VSFNT:n oikeusasiain varakansankomissaarina, tasavallan prokuraattorin vanhimpana apulaisena, tasavallan prokuraattorina. Vuosina 1931—1937 VSFNT:n ja vuodesta 1936 SNTL:n oikeusasiain kansankomissaarina. Puolueen XV ja XVI edustajakokouksessa valittiin NKP(b):n KKK:n jäseneksi. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja Punaisen Lipun kunniamerkillä. Vuonna 1937 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, myöhemmin rehabilitoitu.

KRZIZANOVSKI Gleb Maksimilianovitš (s. 1872)—Kommunistisen puolueen vanhimpia jäseniä, Neuvostovaltion tunnettu toimihenkilö, tiedemies energiikan alalla, akateemikko. NKP:n jäsen vuodesta 1893. Pietarin „Taiteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi” perustajia; joulukuussa 1895 vangittiin ja vuonna 1897 tuomittiin kolmeksi vuodeksi karkotukseen Itä-Siperiaan, Minusinkin piirikuntaan. Karkotusajan jälkeen asetti Samaraan, järjesti iskralaisen keskuksen, kuului VSDTP:n II edustajakokouksen koollelutsumiseksi muodostettuun Organisaatiokomiteaan, tässä puoluekokouksessa valittiin poissaolevana puolueen KK:n jäseneksi. Vuonna 1904 erosi sovittelvalle kannalle asettuneesta KK:sta. Osallistui VSDTP:n III edustajakokouksen valmisteluun. Osallistui aktiivisesti vallankumoustaapahtumiin vuosina 1905—1907 Kieivissä. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli Moskovan voimatalous kunnostamiseksi ja kehittämiseksi. Vuonna 1920 V. I. Leninin toimeksiannosta johti Venäjän sähköistämisen valtionkomiteaa (GOELRO) ja teki selostuksen sähköistämisuunnitelmasta Neuvoston VIII Yleisvenäläiselle edustajakokoukselle. Vuosina 1921—1930 Valtion Suunnittelukomitean puheenjohtajana. Myöhemmin vuosina työskenteli useissa kansankomissariaateissa, TpKK:n Teknillisen korkeakoulusivistyskomitean puheenjohtaja. Vuosina 1924—1939 NKP(b):n KK:n jäsen. Valittiin monta kertaa SNTL:n TpKK:n jäsenyyteen. SNTL:n Korkeimman Neuvoston ensimmäisen kokoonpanon jäsen. Vuosina 1929—1939 Neuvostoliiton Tiedeakatemia varapresidentti. Hänen aloitteestaan vuonna 1930 perustetun Neuvostoliiton Tiedeakatemia Energetiikan instituutin johtaja. Palkittu viidellä Leninin kunniamerkillä ja kahdella Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä. Sosialistisen Työn Sankari.

KULIAVKOV Krum (1893—1955) — bulgarialainen kirjailija, Bulgarian Kommunistisen puolueen jäsen. Vuonna 1921 oli edustajana Kommunistisen Internationalen III kongressissa. Osallistui aktiivisesti fasisminvastaiseen liikkeeseen. Merkittävimmät teokset ovat „Murros”, „Iloinen antologia”, „Haudantakaiset huolet”, „Ensimmäinen isku”. Tunnetaan Bulgariassa T. G. Sevtsenkon ja V. V. Majakovskin teosten kääntäjänä.

KULJABKO Praskovja Ivanovna (s. 1874) — Kommunistisen puolueen vanhoja jäseniä, vallankumousliikkeeseen liittyi vuonna 1893 Samarassa, missä tutustui marxilaisen opintokerhon jäseniin V. I. Leniniin, A. P. Skljarenkoon ja I. H. Lalajantsiin. Vuodesta 1896 työskenteli Jekaterinoslavissa, osallistui Jekaterinoslavin „Taisteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi” perustamiseen. Vuonna 1900 vangittiin ja karkotettiin Itä-Siperiaan. Kesällä 1902 lähti maanpakoon ulkomaille, Geneveen, kuului „Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian Ulkomaiseen liittoon”, II puoluekokouksen jälkeen liittyi bolševikkeihin. Vuoden 1903 lopulta vuoteen 1905 oli illegaalisessa puolue-työssä Odessassa, Jaroslavlissa, Moskovassa, Pietarissa. Osallistui Pohjois-seudun enemmistökomiteain konferenssin järjestämiseen ja III puoluekokouksen valmistelutyöhön. Lokakuun vallankumouksen jälkeen puolue-työssä. Isänmaallisen sodan aikana 1941—1945 poliittisena järjestäjänä Leningradin väestön keskuudessa. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

KUTSKIN Andrei Pavlovitš (s. 1888) — NKP:n jäsen vuodesta 1912. Vallankumousliikkeen aktiivinen osanottaja Uralilla. Vuonna 1913 vangittiin, teljettiin vankilaan, sitten pantiin julkisen poliisivalvonnan alaiseksi. Heinäkuussa 1914 otettiin armeijaan, missä teki maanalaista työtä, josta syystä vuoden 1915 lopulla vangittiin ja vuoden 1916 alussa karkotettiin Vjatkaan. Helmikuun vallankumouksen jälkeen oli eräs Työläisten ja sotilaiden edustajain Neuvoston ja bolševistisen järjestön perustajia Vjatkassa. Sotamiehet yllätsivät hänet Talonpoikaisedustajain I Yleisvenäläiseen edustajakokoukseen, kuului edustajakokouksen bolševistiseen ryhmään. Lokakuun vallankumouksen jälkeen oli neuvosto- ja puolue-työssä Kasanissa ja Ufassa, poliittisessa työssä Itärintaman kahdessa armeijassa. Edustajana VKP(b):n X ja XI edustajakokouksessa. Myöhemmin vuosina työskenteli Takakaukasiassa ja NKP(b):n KK:n aparaatissa. Päätettyään Punaisten professorien instituutin oli vuosina 1934—1940 johtavassa työssä NKP(b):n KK:n Marx—Engels—Lenin Instituutissa ja vuodesta 1940 Tiedekatemian Historian instituutissa. Historiatieteiden tohtori, professori, kirjoittanut useita teoksia puolueen historiasta, Lokakuun vallankumouksen ja kansalaissodan historiasta. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

LALAJANTS Isaak Hristoforovitš (1870—1933) — vallankumousliikkeen osanottaja. Vuosina 1888—1889 oli N. J. Fedosejevin opintokerhossa Kasanissa. Vuoden 1893 alussa lähetettiin Samaraan, missä tapasi ensi kerran V. I. Leninin. Syyskuusta 1895 työskenteli Jekaterinoslavissa, osallistui siellä „Taisteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi” perustamiseen ja VSDTP:n I edustajakokouksen valmistelutyöhön. Vuonna 1900 toimitti illegaalista sosialidemokraattista „Jyžnyi rabotši” („Etelän työmies”) sanomalehteä, vangittiin ja vuonna 1902 karkotettiin Siperiaan, mistä karkasi ulkomaille. Genevessä hoiti „Iskran” kirjapainoa. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen toimi puolueen KK:n asiamiehenä Venäjällä, oli Eteläseudun enemmistökomiteain byroon järjestäjä VSDTP:n III edustajakokouksen koollekutsumiseksi. Vuonna 1904 vangittiin ja karkotettiin Vologdan lääniin, mistä hyvin pian karkasi Pietariin ja jatkoi työtään puolueen KK:n asiamiehenä. Vuonna 1906 osallistui VSDTP:n sotilaallisten taistelujärjestöjen Tampereella pidetyn konferenssin valmisteluun. Vangittiin kohta ja kaksi vuotta jatkuneen tutkintovankauden jälkeen tuomittiin kuudeksi vuodeksi pakkotyöhön. Vuoden 1913 lopulla, pakkotyövankeuden päätyttyä, karkotettiin elinajaksi Itä-Siperiaan. Siitä ajasta lähtien syrjäytyi poliittisesta elämästä ja oli puolueen ulkopuolella. Vuodesta

1922 työskenteli VSFNT:n Valistusasiain kansankomissariaatin Poliittisen valitustyön päähallinnossa.

LASTSUK Pjotr Mihailovitš (s. 1889)—NKP:n jäsen vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Yleisvenäläisen TpKK:n valtuutettuna armeijan varustelun ja muonituksen alalla, kuului evakuoitinkomiteaan, joka huolehti Neuvostohallituksen siirtämisestä Pietarista Moskovaan. Vuodesta 1918 johti Työläisten ja talonpoikain Punaisen Armeijan komentajakurssien järjestämistä, oli monien sotakoulujen ja -kurssien päällikkönä ja komissaarina. Vuosina 1921—1925 Yleisvenäläiselle TpKK:lle nimetyn Yhdistetyn sotakoulun päällikkönä ja komissaarina. Sittemmin Punaisessa Armeijassa vastuullisissa johtavassa ja poliittisessa työssä. Päätti Teollisuusakatemia. Oli tehtaan johtajana. Nykyään eläkkeensaaja. Palkittu Punaisen Lipun, Työn Punaisen Lipun, Punaisen Tähtien ja „Kunniamerkki” kunniamerkillä sekä mitalilla.

LENGNIK Fridrih Vilgelmovitš (1873—1936)—Kommunistisen puolueen vanhoja jäseniä. Vuonna 1896 liittyi Pietarin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”, vangittiin kohta ja karkotettiin Itä-Siperiaan. Osallistui „Iskra” lehden järjestämistyöhön. VSDTP:n II edustajakokouksessa valittiin poissaolevana KK:n jäseneksi ja Puolueuuvostoon, suoritti vallankumouksellista työtä monissa Venäjän kaupungeissa ja maanpaossa ollessaan. Lokakuun vallankumouksen jälkeen vastuullisissa toimissa Korkeimmassa Kansantalousneuvostossa, Työläisten ja Talonpoikain inspektion kansankomissariaatissa ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa. Osallistui GOELRO:n suunnitelman laatimiseen. Puolueen XII, XIII, XIV ja XV edustajakokouksessa valittiin NKP(b):n Keskuskontrollikomiteaan.

LEPESINSKAJA Olga Borisovna (s. 1871) — vallankumousliikkeeseen osallistunut vuodesta 1893. NKP:n jäsen vuodesta 1898. Vuosina 1897—1900 oli miehensä P. N. Lepešinskin kanssa karkotettuna Siperiassa. Vuosina 1903—1906 maanpaossa Genevessä toimien bolševikki-emigranttien ryhmässä. Vuonna 1906 palasi Venäjälle, asui Oršan kaupungissa, missä osallistui aktiivisesti vallankumousliikkeeseen, työskenteli lääkärinä Moskovassa ja Krimillä. Vuonna 1915 jätettiin työhön Moskovan yliopistoon. Vuodesta 1919 toimii opettajana ja tieteellisessä työssä Taškentin ja Moskovan yliopistossa sekä Moskovan biologisissa ja lääketieteellisissä tutkimusinstituuteissa. SNTL:n Lääketieteiden Akatemian varsinaisjäsen. Vuodesta 1949 johtaa SNTL:n Lääketieteiden Akatemian Kokeellisen biologian instituutissa elollisen aineen kehitystutkimusten osastoa. Palkittu Leninin kunniamerkillä, Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitalilla.

LEPESINSKI Panteleimon Nikolajevitš (1868—1944) — Kommunistisen puolueen vanhoja jäseniä. Liittyi VSDTP:n jäseneksi 1898. Karkotuspaikalla Jenisein läänin Minusinskin piirissä tapasi vuonna 1898 V. I. Leninin ja tutustui häneen läheisesti. Karkotusajan päätyttyä vuonna 1900 asui Pskovissa V. I. Leninin toimeksiannosta, suoritti aktiivista työtä „Iskra” lehden järjestämiseksi ja levittämiseksi. Vuonna 1902 kuului VSDTP:n II edustajakokousta järjestäneeseen Organisaatiokomiteaan. Karattuaan vuonna 1903 uudesta karkotuspaikasta Siperiasta asui joulukuuhun 1905 Sveitsissä, missä osallistui toimeliaasti puolueen III edustajakokouksen valmisteluun. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen aikana suoritti vallankumoustyötä Jekaterinoslavissa ja Pietarissa. Osallistui aktiivisesti Helmikuun ja Lokakuun vallankumoukseen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen VSFNT:n Valistusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, Turkestanin valistusasiain varakansankomissaari, eräs Puoluehistorian instituutin ja Vallankumoustaistelijain kansainvälisen Avustusjärjestön (MOPRin) perustajia, sittemmin Historiamuseon ja Vallankumousmuseon johtajana. Kirjoittanut muistelmateoksen „Käänteessä”. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

LOSEV Vasili Nikolajevitš (1878—1948) — vallankumousliikkeen osantottaja. Vuonna 1902 liittyi VSDTP:n jäseneksi, oli propagandatyössä työväen

ja opiskelijain opintokerhoissa. Joutui monia kertoja vangituksi, vankilarangaistukseen ja karkotukseen. Vuosina 1904—1905 Vjatkan bolševikkikomitean jäsen. Uralin liiton edustajana III puoluekokouksessa. Osallistui aktiivisesti vallankumoukseen vuosina 1905—1907 Moskovassa ja Voronežissa. Kesäkuusta 1905 toimi agitaattorina Moskovassa Sokolnikin ja Rogožskin piirissä. Joulukuun kapinan jälkeen toimi Moskovon piirikunnan puoluejärjestössä, toimitti „Borba” („Taistelu”) lehteä. Osallistui vakuutuskampanjaan, kuului „Rabotši Trud” („Työmiehen Työ”) aikakauslehden toimitukseen. Vuosina 1914—1915 suoritti propagandaa selittäen bolševikkien suhdetta sotaan. Osallistui Helmikuun vallankumoukseen Nižni Novgorodissa, Nižni Novgorodin ensimmäisen Neuvoston puheenjohtaja. Edustajana Huhtikuun puoluekonferenssissa. Syksystä 1917 huhtikuuhun 1918 Novorossiiskin puoluekomitean ja Neuvoston puheenjohtajana. Vuosina 1918—1919 työskenteli Moskovassa elintarvikekomiteassa, oli puolue- ja neuvostolehtien avustajana, Orelin läänin toimeenpanevan komitean jäsenenä ja „Orlovskije izvestija” lehden toimittajana, työskenteli Etelärintaman XIII armeijan Poliittisessa osastossa. Vuodesta 1920 opettajana J. M. Sverdloville nimetyssä Kommunistisessa yliopistossa, „Rabotšaja Moskva” lehden toimittajana, toimitustyössä „Trud i kniga” kustannusliikkeessä, NKP(b):n KK:n Lehtiosaston instruktöörinä, „Moskovski Proletari” aikakauslehden toimittajana. Vuodesta 1930 oli eläkkeensaaja, teki kirjallista työtä.

LOZGATSOV-JELIZAROV Georgi Jakovlevitš (s. 1906) — NKP:n jäsen vuodesta 1929, M. T. Jelizarovin ja A. I. Uljanova-Jelizarovan — V. I. Leninin sisaren — ottopoika. Vuosina 1925—1934 työssä teknikkona ja normittajana. Vuonna 1934 meni opiskelemaan Moskovon Lainopilliseen kouluun, jonka päättetyään toimi tutkintatuomarina. Vuosina 1941—1945 Punaisessa Armeijassa divisionaan, armeijakunnan, armeijan sotatutkintatuomarina. Vuodesta 1946 lainopillisenä neuvojana, sitten työn insinöörinä. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Punaisen Tähten kunniamerkillä ja mitaleilla.

LOZOVSKI (Dridzo) Solomon Abramovitš (1878—1952). — Liittyi VSDTP:n jäseneksi vuonna 1901. Osallistui vallankumoukseen vuosina 1905—1907. Vangittiin ja karkotettiin monia kertoja. Vuosina 1909—1917 asui maanpaossa, kuului sovittelija-bolševikkien ryhmään. Ensimmäisen maailmansodan aikana osallistui internationalististen ryhmien järjestämiseen Ranskan sosialistisessa puolueessa ja ammattiliitoissa. Venäjälle palattuaan ammattiliittotyössä. Vuonna 1918 erotettiin VKP(b):n jäsenyydestä erimielisyydestä puolueen Lokakuun päivinä noudattamaan taktiikkaan nähden sekä ammattiliittokysymykseen nähden. Joulukuussa 1919 otettiin VKP(b):n jäseneksi sosialidemokraatti-internationalistien ryhmässä. Toimi Yleisvenäläisen Ammattiliittojen Keskusneuvoston sihteerinä, Ammattiliittojen Moskovon läänineuvoston puheenjohtajana. Vuosina 1921—1937 toimi Profinternin pääsihteerinä. Vuosina 1937—1939 „Goslitizdatin” (Valtion kirjakustantamo) johtajana, vuosina 1939—1946 SNTL:n ulkoasiain varakansankomissaarina (sittemmin varaministerinä). Vuosina 1940—1949 kansainvälisten suhteiden ja ulkopoliittikan historian kateederin johdossa NKP(b):n KK:n Korkeimmassa puoluekoulussa. Historiatieteiden tohtori. Puolueen XV, XVI ja XVII edustajakokouksessa valittiin NKP(b):n KK:n kandidaattijäseneksi, XVII puoluekokouksessa NKP(b):n KK:n jäseneksi. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja Isänmaallisen sodan I asteen kunniamerkillä. Vuonna 1949 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, myöhemmin rehabilitoitu.

LUDVINSKAJA Tatjana Feodorovna (s. 1887) — vallankumousliikkeen aktiivinen osanottaja, NKP:n jäsen vuodesta 1903, entinen trikoonkutojatar. Vuonna 1905 oli VSDTP:n Odessan komitean jäsen, osallistui barrikaditais-teluihin lokakuussa 1905. Vangittiin monia kertoja, tuomittiin vankilarangaistuksiin ja karkotukseen. Vuosina 1907—1910 suoritti puolue- ja ammattiliittotyötä Pietarissa. VSDTP:n Pietarin järjestön konferenssissa Terijoella lokakuussa 1907 tapasi ensi kerran V. I. Leninin. Toukokuussa 1911 siirtyi

maanpakoon ulkomaille, kuului bolševikkien Pariisin jaoston Komiteaan ja toimi sihteerinä. Helmikuun vallankumouksen jälkeen johtavassa puolueetyössä Bogorodskissa (nykyään Noginsk) ja Moskovassa. Lokakuun päivinä 1917 kuului Sotilaalliseen vallankumoukseen Moskovan Suštševsko-Marjinon piirissä, eräs Punaisen kaartin järjestäjiä. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Suštševsko-Marjinon VKP(b):n piirikomitean sihteeri Moskovassa, Moskovan puoluekomitean jäsen, puolueen Jaroslavl'n kaupunkikomitean sihteeri ja muussa puolue- ja neuvostotyössä. Edustajana VIII, X ja XVI puoluekokouksissa. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja mitaleilla.

LUNATSARSKI Anatoli Vasiljevitš (1875—1933) — neuvostovaltion ja -yhteiskunnan huomattuja toimihenkilöitä. Vuonna 1892 liittyi sosialidemokraattiseen järjestöön. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen yhtyi bolševikkeihin. Kuului bolševististen sanomalehtien „Vperjod“, „Proletari“ ja „Novaja Zizn“ toimituksiin, missä työskenteli V. I. Leninin ohjauksella. Osallistui aktiivisesti VSDTP:n III, IV (Yhdistävään) ja V edustajakokoukseen. Vuonna 1907 edusti bolševikkeja II Internationalen Stuttgartin kongressissa. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen tappion jälkeen asettui marxilaisuuden revisioinnin kannalle, liittyi machilaisiin. A. A. Bogdanovin ja toisten „otzovistien“ kanssa järjesti puoluevastaisen „Vperjod“-ryhmän. Vuonna 1911 erosi „vperjodilaisista“ ja perusti „Proletarskaja literatura“-ryhmän. Ensimmäisen maailmansodan aikana oli internationalismin kannalla. Helmikuun vallankumouksen jälkeen liittyi „mežraiontien“ ryhmään, jonka mukana VSDTP(b):n VI edustajakokouksessa otettiin bolševistiseen puolueeseen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi 12 vuotta VSFNT:n valistusasiain kansankomissaarina. Vuodesta 1929 SNLT:n TPKK:n Tiedemieskomitean puheenjohtajana, vuodesta 1933 SNLT:n täysivaltainen lähettiläs Espanjassa. Loistava puhuja ja publisisti, taiteen, historian ja kirjallisuuden tuntija, kirjallisuusarvostelija, dramaturgi.

MALKOV Pavel Dmitrijevitš (s. 1887) — NKP:n jäsen vuodesta 1904. Vuonna 1917 kuului Helsingin puoluekomiteaan ja oli „Tsentrobaltin“ (Itämeren laivaston merimiesneuvostojen keskusjärjestö) jäsen. Osallistui aktiivisesti Lokakuun vallankumoukseen. Lokakuun 29 päivästä 1917 Smolnan komendanttina, sittemmin Kremlin komendanttina. Myöhemmin johtavassa neuvostotyössä. Kuului Yleisvenäläiseen Toimeenpanevaan Keskuskomiteaan. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

MALYSEV Sergei Vasiljevitš (1877—1938) — vanha puolueenjäsen. Työskennellessään Obuhovin tehtaalla liittyi vuonna 1898 marxilaiseen opintokerhoon. Vuodesta 1902 VSDTP:n jäsen, bolševikki. Osallistui aktiivisesti vallankumoukseen vuosina 1905—1907, järjesti Pietarissa lastaajatyömiesten liiton ja kuului Pietarin työttömien neuvoston järjestäjiin. Vallankumousliikkeeseen osallistumisesta vangittiin monia kertoja, istui vankiloissa, kärsi karkotustuomioita. Oli „Pravda“ lehden toimitussihteerinä. Lokakuun vallankumouksen jälkeen oli työssä Työasiain kansankomissariaatissa, vuosina 1918—1920 Elin- ja elintarvikkeiden kansankomissariaatin valtuutettuna, vuosina 1920—1921 Turkestanin rintaman Vallankumouksellisen Sotaneuvoston jäsen, vuonna 1922 ensin Irbitin markkinakomitean, sitten Nižni Novgorodin markkinakomitean puheenjohtajana, Yleisliittolaisen Kauppahuoneen puheenjohtajana. Viimeisinä elinvuosinaan toimi „Tsentrosojuz“ järjestössä (Osuuskuntien keskusliitto). Harjoitti kirjallista työtä.

MANUTSARJANTS Sušanika Mkrtjštševna (s. 1889) — NKP:n jäsen vuodesta 1918. Vuosina 1920—1924 oli V. I. Leninin, sitten N. K. Krupskajan kirjastonhoitajana. Vuosina 1930—1955 NKP:n KK:n Marx—Engels—Lenin Instituutin vanhin tieteen työntekijä. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkitti Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitaleilla.

MESALKIN Kuzma Vasiljevitš (1892—1939) — talonpoika, oli sähköaseman avajaisjuhlassa Kašinin kylässä, missä V. I. Lenin kävi marraskuun

14 p:nä 1920. Sittemmin oli „Putj Iljitša” maatalousartelin jäsen, Volokolamskin piirissä Moskovan alueella.

MESTSERJAKOV Nikolai Leonidovitš (1865—1942) — ammattivallankumouksellinen, VSDTP:n jäsen vuodesta 1901, bolševikki. Vallankumoustoimintansa aloitti narodnikkina, vuonna 1894 katkaisi suhteensa narodnikkilaisuuteen, vuonna 1901 liittyi „Venäläisten vallankumouksellisten sosialidemokraattien ulkomaiseen liittoon”, vuonna 1902 saapui Moskovaan „Iskran” valtuusmiehenä. Kuului VSDTP:n Moskovan komiteaan, Moskovan piirikuntakomiteaan, Keskuspiirin Aluebyrooseen, toimi VSDTP:n Moskovan komitean kirjallisuus- ja luennoitsijaryhmässä. Vangittiin monia kertoja, kärsi vankilatuomioita, oli kaksi kertaa karkotuksessa Siperiassa. Helmikuun vallankumouksen jälkeen Krasnojarskin puoluekomitean jäsen, Moskovan lääninneuvoston puheenjohtaja. Lokakuun vallankumouksen jälkeen „Pravda” lehden toimituskollegion jäsen, „Tsentrosojuzin” hallinnon jäsen, Valtion Kustannusliikkeen toimituskollegion puheenjohtaja ja muissa tehtävissä. Vuosina 1927—1938 Pienen neuvostotietosanakirjan päätoimittajana, Ison neuvostotietosanakirjan apulaispäätoimittajana.

MILJUTIN Nikolai Aleksandrovitš (1889—1942) — bolševikkipuolueen jäsen vuodesta 1908. Suoritti vallankumouksellista työtä Pietarissa, sitten armeijassa. Vuonna 1917 oli Pietarissa Punakaartin osaston komentajana. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Pietarin yleiskaupunkilaisen sairasapukassan puheenjohtajana, Läänin ammattiliittoneuvoston jäsen, Neuvoston Toimeenpanevan komitean jäsen. Vuodesta 1918 Työasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen. Vuosina 1920—1921 Yleisvenäläisen TPKK:n ja Työ- ja Puolustusneuvoston erikoisvaltuutettuna Orelin ja Voronežin läänissä, sitten Ukrainan SNT:n elintarvikeasiain varakansankomissaarina. Vuosina 1922—1924 VSFNT:n sosiaalihuollon virkaatekevänä kansankomissaarina, vuosina 1924—1929 VSFNT:n raha-asiain kansankomissaarina, vuosina 1930—1934 VSFNT:n valistusasiain varakansankomissaarina, vuosina 1935—1937 VSFNT:n Elokuvapäähallinnon puheenjohtajana.

MINOR Robert (1884—1952) — huomattu amerikkalainen kommunisti, taiteilija. Ensimmäisen imperialistisen maailmansodan aikana kieltäytyi työskentelemästä Amerikan kapitalistisessa lehdistössä ja lähti Eurooppaan vallankumouksellisen lehdistön kirjeenvaihtajana. Lokakuun vallankumouksen otti vastaan suurella innostuksella saapui Moskovaan, missä asui marraskuuhun 1918. Osallistui toimittamaan Moskovassa ilmestynyttä „The Call” („Kehotus”) lehteä, jota levitettiin englantilais-amerikkalaisten interventtisotajoukkojen keskuuteen. Sittemmin asui Saksassa ja Ranskassa. Vuonna 1920 palasi Yhdysvaltoihin, liittyi Kommunistiseen puolueeseen ja hänestä tuli kohta eräs puolueen johtohenkilöitä. Oli Yhdysvaltojen Kommunistisen puolueen pää-äänenkannattaja „Daily Worker” lehden toimittajana. Vangittiin monia kertoja ja kärsi vankilatuomioita.

MITŠKEVITS Sergei Ivanovitš (1869—1944) — Venäjän vallankumousliikkeen huomattu toimihenkilö, ammatiltaan lääkäri. Osallistui ensin narodnikkien liikkeeseen, vuosina 1893—1894 liittyi marxilaisiin työväen opintokerhoihin Moskovassa. Vuonna 1894 vangittiin, teljettiin Tagankan vankilaan ja vuonna 1897 karkotettiin Jakutskin alueelle. Vuonna 1903 palasi karkotukselta, suoritti maanalaista puoluetyötä Tverissä, Moskovassa, Nižni Novgorodissa, Saratovissa. Avusti bolševistisia sanomalehtiä. Osallistui aktiivisesti Venäjän kolmeen vallankumoukseen. Kansalaissodan aikana työskenteli monien rintamien lääkintöosastoissa. Vuodesta 1921 ammattiliittotyössä. Hänen aktiivisella osanotollaan järjestettiin Vallankumousmuseo, jonka johtajana hän toimi vuosina 1924—1934. Viimeisinä elinvuosinaan teki kirjallista työtä. Kirjoittanut muistelmateoksen „Vallankumouksellinen Moskova”.

MJASNIKOV (Mjasnikjan) Aleksandr Feodorovitš (1886—1925) — Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion huomattu toimihenkilö. Bolševikkipuolueen jäsen vuodesta 1906. Ensimmäisen maailmansodan aikana suoritti

vallankumouksellista työtä sotamiesten keskuudessa. Vuonna 1917 Länsirintaman rintamakomitean jäsen, kuului Luoteisalueen bolševikkikomiteaan ensin jäsenenä, sitten puheenjohtajana, bolševistisen puolueen VI edustajakokouksen osanottaja, osallistui aktiivisesti Lokakuun vallankumoukseen, Neuvostovallan perustajia Bielo-Venäjällä. Vuosina 1917—1918 Länsirintaman ja Volganvarren rintaman sotajoukkojen ylikomentaja. Vuonna 1919 Bielo-Venäjän TpKK:n puheenjohtaja, sitten Bielo-Venäjän KP(b):n Keskusbyroon puheenjohtaja, vuosina 1919—1920 VKP(b):n Moskovan komitean sihteeri ja sota-asiajn järjestäjä, Länsirintaman Poliittisen hallinnon päällikkö. Vuodesta 1921 Armenian Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja ja Armenian SNT:n sota-asiajn kansankomissaari. Takakaukasian Neuvostofederation perustajia, oli sen Liittoneuvoston puheenjohtajana, sitten VKP(b):n Takakaukasian aluepiirikomitean ensimmäisenä sihteerinä. Puolueen XII ja XIII edustajakokouksessa valittiin puolueen KK:n kandidaattijäseneksi. Kuului SNTL:n TpKK:n Puhemiehistöön, SNTL:n Vallankumoukselliseen Sotaneuvostoon.

MONMOUSSEAU Gastone (s. 1883) — Ranskan työväenliikkeen huomattu toimihenkilö, Ranskan yleisen työnkonfederationin sihteeri. Vuonna 1922 liittyi Ranskan Kommunistiseen puolueeseen. Osallistui Profinternin II kongressiin. Vuosina 1926—1945 Ranskan KP:n Keskuskomitean ja Politbyroon jäsen. Ranskan hitleriläisen miehityksen aikana kuului Vastarintaliikkeen johtaviin toimihenkilöihin.

NARIMANOV Nariman (1871—1925) — Neuvostovaltion huomattuja toimihenkilöitä, Azerbaidžanin kirjallisuuden suurimpia nimiä. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen aikana alkoi esiintyä vallankumouksellisenä publisistina. Vuonna 1909 vangittiin, istui vankilassa, oli karkotuksessa Astrakanissa. Vuonna 1917 toimi azerbaidžanilaisessa „Gummet” nimisessä sosialidemokraattisessa ryhmässä, joka kuului Bakun bolševistiseen järjestöön. Osallistui taisteluun Neuvostovallan pystyttämiseksi Takakaukasiaan. Kuului Bakun Kansankomissaarien Neuvostoon. Vuonna 1919 työskenteli Ulkoasiain kansankomissariaatissa Lähi-Idän jaoston johtajana ja kansallisuusasioita hoitavana varakansankomissaarina, vuonna 1920 Azerbaidžanin Vallankumouskomitean puheenjohtajana, sitten Azerbaidžanin SNT:n Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajana. Vuonna 1922 yksi Takakaukasian Liittoneuvoston puheenjohtajista. SNTL:n muodostamisen jälkeen yksi Liiton TpKK:n puheenjohtajista. Puolueen XII edustajakokouksessa valittiin VKP(b):n KK:n kandidaattijäseneksi. Haudattu Moskovan Punaiselle torille.

NEVZOROVA-SESTERNINA Sofia Pavlovna (1868—1943) — bolševikki-puolueen jäsen vuodesta 1898. Vuonna 1893 meni Pietarin Korkeimmille naiskursseille. Samaan aikaan tutustui V. I. Leniniin ja piti yhteyttä Teknologisen korkeakoulun marxilaisten ylioppilaiden opintokerhoon. Syksystä 1895 opetti työläisten oppikursseilla ja teki propagandatyötä tehtaissa. Vangittiin monia kertoja, istui vankilassa, syksyllä 1898 karkotettiin kolmeksi vuodeksi Voronežin läänin. Vuonna 1900 V. I. Leninin kutsusta saapui Podolskiin neuvottelemaan työstä „Iskra” lehdessä. Osallistui joulukuun aseelliseen kapinaan vuonna 1905. Myöhemmin vuosina toimi opettajana Moskovassa työläiskursseilla ja aikuisten kouluissa, suoritti laajaa propagandatyötä. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli VSFNT:n Valistusasiain kansankomissariaatin koulun ulkopuolisen työn osastolla, NKP(b):n Moskovan komitean Puoluehistorian osastolla, „Vanha bolševikki” kokoelman toimituskollegiossa ja muissa järjestöissä ja laitoksissa, suoritti puoluetyötä. Vuodesta 1928 oli eläkkeensaaja.

NIKULIN Lev Veniaminovitš (s. 1891) — neuvostokirjailija, NKP:n jäsen vuodesta 1940. Ensimmäiset kirjalliset teokset ilmestyivät vuonna 1910. Kansalaissodan aikana työskenteli Itämeren laivaston Poliittisessa hallinnossa. Merkittävimmät teokset: „Aika, avaruus, liike”, „Venäjän taiteen merkkimiehiä”, „Venäjän uskollisia poikia”. Palkittu „Kunniamerkillä”.

OLBRACHT Ivan (1882—1952)— huomattu tšekkoslovakialainen kirjailija, Tšekkoslovakian Kommunististen puolueen perustaja, monien vuosien ajan toimitti puolueen pää-äänenkannattajaa „Rude pravo” sanomalehteä. Osallistui Kominternin II kongressiin. Tšekkoslovakian hitleriläisen miehityksen aikana osallistui Vastarintaliikkeessä taisteluun fasistianastajia vastaan. Merkittävimmät kirjalliset teokset romaani „Proletaarinainen Anna” ja „Nikola Sugai”.

ONUFRIJEV Jevgeni Petrovitš (s. 1884)— NKP:n jäsen vuodesta 1904. Perusti bolševistisen ryhmän Obuhovin tehtaalle. Kuului VSDTP:n Nevskin piirikomiteaan sekä Pietarin komiteaan. Vuonna 1905 otti osaa Obuhovin alapiirin taisteluryhmien järjestämistyöhön. Edustajana Prahan puoluekonferenssissa. Joutui vangituksi, sai vankilatuomioita, oli karkotettuna. Helmikuun vallankumouksen jälkeen vuonna 1917 kuului Punakaartin järjestäjiin Obuhovin alapiirissä. Vuonna 1918 työskenteli Pietarin erikoiskomiteassa poliittisten asiain tutkintatuomarina, sittemmin puolue- ja taloustyössä. Nykyään persoonaläkkeensaaja. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

OSTRJAKOV Pjotr Aleksejevitš (1887—1952)— neuvostoinsinööri ja radiotekniikan tiedemies. Kommunistisen puolueen jäsen vuodesta 1945. Vuosina 1918—1927 työskenteli Nižni Novgorodin radiolaboratoriossa. Vuonna 1921 hänen johdolla aloitettiin Kominternille nimetyn radiolähetysaseman rakennustyöt Moskovassa, vuosina 1923—1941 osallistui monien suuritehoisten radioasemien suunnittelutyöhön ja rakentamiseen. Vuosina 1929—1941 toimi opettajana Moskovan yhteyslaitoksen sähköteknillisessä korkeakoulussa, vuodesta 1944 Yhteyslaitoksen tieteellisessä tutkimusinstituutissa. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitaleilla.

OTSUP Pjotr Adolfovits (s. 1883)— valokuvaaja, Lokakuun vallankumouksen voiton jälkeen otti kuvia keskuslehtiä ja museoita varten. Ottanut monia valokuvia V. I. Leninistä. Vuoden 1918 lopulla hän otti tunnetun valokuvan „V. I. Lenin lukee „Pravda” lehteä”. V. I. Leninin kehotuksesta P. A. Otsup valmisti kuva-albumia vallankumouksen, Punaisen Armeijan ja kansallisten neuvostotasavaltojen rakennustyön historiasta. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

OVSJANNIKOVA Ksenia Semjonovna (s. 1890)— työläisnainen Dzieržynskille nimetyltä „Trjohgornaja manufaktura” kombinaatilta. NKP:n jäsen vuodesta 1940. Nykyään eläkkeensaaja.

OVSINOV Aleksei Iljitš (s. 1889)— NKP:n jäsen vuodesta 1919, entinen matruusi, palveli Itämeren ja Tyynenmeren laivastossa. Osallistui Lokakuun vallankumoukseen ja kansalaissotaan; Murmanskin vallankumoukskomitean merimiesosaston konekivääriryhmän päällikkö, Itämeren laivaston matruusi-osaston mukana taisteli Etelärintamalla Krasnovia vastaan, Volgan-Kaspian laivaston „Uritskin muistolle” nimisen tykistölinnoituksen päällikkönä, merimiespanssarijunan apulaiskomentajana, sitten sen komentajana Pohjoisrintamalla. Kansalaissodan jälkeen vuoteen 1936 Punaisen Armeijan palveluksessa. Osallistui Isänmaalliseen sotaan vuosina 1941—1945. Palkittu Punaisen Lipun kunniamerkillä.

PARVIAINEN Lidia Petrovna (s. 1892)— NKP:n jäsen helmikuusta 1917, kotoisin Jalkalasta. Hänen isänsä talossa elo—syyskuussa 1917 V. I. Lenin oli piilossa porvarillisen Väliaikaisen hallituksen vainotoimenpiteiltä. Kuului Suomen Punakaartiin. Nykyään eläkkeensaaja. Palkittu mitaleilla „Uljaasta työstä Suuressa Isänmaallisessa sodassa vv. 1941—1945” ja „Leningradin puolustuksesta”.

PETROVSKI Grigori Ivanovitš (s. 1878)— vallankumousliikkeen vanhimpia osanottajia, huomattu puolue- ja neuvostotoimihenkilö. NKP:n jäsen vuodesta 1897. Vangittiin monia kertoja ja kärsi vankilarangaistuksia. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen aikana kuului Jekaterinoslavin ja Jekaterinin rautatien työläisten poliittisen taistelun johtajiin. Vuonna 1912 valittiin Jekaterinoslavin työläisten edustajaksi IV Valtakunnanduumaan. Kuului Duu-

man bolševikkiryhmään. Osallistui bolševikkien KK:n ja puolueytöntekijäin neuvottelukokouksiin Krakovassa ja Poroninissa. Marraskuussa 1914 vangittiin toisten Duuman bolševikkiedustajain mukana, tuomittiin menettämään kaikki oikeutensa ja karkotettiin eliniäksi Turuhanskin seudulle. Vuonna 1916 vangittiin Jeniseiskissä ja karkotettiin Jakutskin alueelle. Helmikuun vallankumouksen aikana Jakutskin alueen Yhteiskunnan suojelukomitean puheenjohtaja ja komissaari. Helmikuun vallankumouksen jälkeen suoritti aktiivista vallankumoustyötä Pietarissa ja Ukrainassa. Vuosina 1917—1919 VSFNT:n sisäasiain kansankomissaari, vuosina 1919—1939 Yleisukrainalaisen TpKK:n puheenjohtaja ja SNTL:n TpKK:n varapuheenjohtaja. Vuosina 1921—1939 Ukrainan KP(b):n KK:n jäsen, VKP(b):n VII ja IX edustajakokouksessa valittiin KK:n kandidaattijäseneksi, puolueen XI edustajakokouksesta lähtien VKP(b):n KK:n jäsen. Vuosina 1926—1939 NKP(b):n KK:n Politbyroon kandidaattijäsen. Vuodesta 1939 SNTL:n Vallankumousmuseon apulaisjohtaja. Persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä, Punaisen Lipun kunniamerkillä ja kolmella Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

PINKEVITS Albert Petrovitš (1883—1939) — VSDTP:n jäsen vuodesta 1903, vuonna 1907 siirtyi menševismän kannalle. Vuonna 1923 liittyi Kommunistiseen puolueeseen. Toimi puheenjohtajana tiedemiesten eiloloja parantavassa valiokunnassa. Työskenteli Moskovan pedagogisessa korkeakoulussa. Vuonna 1937 joutui vihamielisen panetteluun uhriksi, sittemmin rehabilitoitu.

PJATNITSKI Iosif (Osip) Aronovitš (1882—1939) — bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1898, vallankumousliikkeen aktiivinen osanottaja, bolševikki-puolueen huomattu toimihenkilö. Vangittiin monia kertoja, istui vankiloissa, oli karkotusvankeudessa. Maanpaossa ollessaan hoiti illegaalisen kirjallisuuden kuljetusta ja puoluetovereiden lähettämistä ulkomailta Venäjälle. Osallistui aktiivisesti VSDTP:n II ja III edustajakokouksen järjestämistyöhön. Osallistui Venäjän ensimmäiseen vallankumoukseen. Lokakuun päivinä 1917 puolueen taisteluväisikon jäsen Moskovassa. Oli VKP(b):n Moskovan komitean byroon jäsen, vuosina 1919—1920 rautatieläisten yhdistetyn ammattiliiton (Tsekprofsož) puheenjohtajana, VKP(b):n Moskovan komitean sihteerinä. Vuodesta 1921 työskenteli Kominternissa, vuodesta 1923 Kominternin Toimeenpanevan komitean sihteerinä. Puolueen IX edustajakokouksessa valittiin VKP(b):n KK:n kandidaattijäseneksi, puolueen XIII ja XIV edustajakokouksessa Keskuskontrollikomiteaan, puolueen XV edustajakokouksessa NKP(b):n KK:n jäseneksi. Vuonna 1937 joutui vihamielisen panetteluun uhriksi, myöhemmin rehabilitoitu.

PLESUMS Pjotr Petrovitš (s. 1895) — NKP:n jäsen vuodesta 1917. Marraskuusta 1917 lokakuuhun 1918 palveli latvialaisten kiväärimiesten osastossa, joka vartioi Smolnan rakennusta ja sittemmin Kremlä Neuvostohallituksen siirrettyä Moskovaan. Lokakuusta 1918 rintamalla. Kansalaissodan päätyttyä puolueetyössä Baškirian ASNT:ssa. Vuosina 1926—1931 opiskeli Lännen vähemmistökansallisuksien kommunistisessa yliopistossa Moskovassa. Vuodesta 1931 puolueetyössä porvarillisessa Latviassa, missä joutui kohta vangituksi. Oli vankilassa vuoteen 1940. Vuodesta 1947 Latvian KP:n KK:n puoluekomission puheenjohtajana. Palkittu Punaisen Lipun kunniamerkillä, kahdella Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitaleilla.

PODVOISKI Nikolai Iljitš (1880—1948) — Venäjän vallankumousliikkeen huomattu toimihenkilö, Punaisen Armeijan perustaja, VSDTP:n jäsen vuodesta 1901. Suoritti maanalaista vallankumoustyötä Ukrainassa, Jaroslavlissa, Ivanovo-Voznesenskissa, Kostromassa, Bakussa, Pietarissa ja muissa kaupungeissa. Kuului poliittisen lakon johtajiin ja työväen edustajain Neuvoston järjestäjiin vuonna 1905 Ivanovo-Voznesenskissa. Vangittiin monia kertoja ja kärsi vankilatuomioita. Vuosina 1912—1914 osallistui bolševististen „Zvezda” ja „Pravda” lehtien järjestämiseen ja toimitustyöhön. Helmikuun ja lokakuun välisenä aikana 1917 oli VSDTP:n Pietarin komitean jäsen ja Pietarin Neuvoston jäsen, puolueen KK:n sotilasjärjestön johtaja,

„Soldatskaja Pravda” lehden toimittaja. Edustajana VI puoluekokouksessa. Lokakuun päivinä Pietarin sotilaallisen vallankumouskomitean puheenjohtaja, eräs taistelujärjestöjen johtajia Kerenskin—Krasnovin kapinan kukistamisessa. Osallistui aktiivisesti taisteluun ulkomaalaisia interventtejä vastaan helmi—maaliskuussa 1918 Pihkovan ja Narvan seudulla. Suoritti työtä Sota-asiain kansankomissariaatin perustamiseksi, oli Yleisen sotilasopetuksen johdossa, oli Punaisen Armeijan joukko-osastoja muodostavan Yleisvenäläisen valiokunnan puheenjohtajana. Kansalaissodan ja ulkomaisen sotilasintervention aikana oli vastuullisessa sotilastehtävässä. Puolueen XIII, XIV ja XV edustajakokouksessa valittiin NK(b):n KKK:n jäseneksi. Viimeisinä elinvuosinaan suoritti propaganda- ja kirjallista työtä. Palkittu Punaisen Lipun kunniamerkillä.

PODTSUFAROVA Jekaterina Ivanovna (s. 1884) — köyhän talonpojan perheestä, vuodesta 1894 palkkalaisena maatöissä. Vuosina 1901—1904 lajittelijana, 1904—1919 kirjapainotyöläisenä. Vuodesta 1919 naistyönohjaajana Moskovan puoluekaupunkikomiteassa. Vuosina 1922—1925 Baumannin puoluepiirikomitean naistyöosaston johtajana. Vuonna 1929 Moskovan kaupungin ja alueen miliisilaitoksen hallinnollisen osaston apulaispäällikkönä. Vuodesta 1931 oli kirjastonhoitajana, työskenteli MOPR-järjestön Moskovan aluekomi-teassa, sittemmin Punaisen Ristin komiteassa. Edustajana XV puoluekokouksessa. Oli Yleisvenäläisen TPKK:n kandidaattijäsen. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitaleilla.

POPOV Pavel Iljitš (1872—1950) — neuvostotilaston järjestäjä. Bolševikki-puolueen jäsen vuodesta 1924. Vallankumousliikkeeseen tuli vuonna 1895, vangittiin kohta ja puolentoistavuoden vankilatuomion jälkeen karkotettiin Ufan lääneihin. Lokakuun vallankumouksen jälkeen oli Tilastollisen Keskushallinnon johtajana, kuului SNTL:n sekä VSFNT:n Valtion Suunnittelukomitean puhemiehistöön, oli SNTL:n Tilastollisen Keskushallinnon tieteellis-metodisen neuvoston jäsen. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä, Isänmaallisen sodan II asteen kunniamerkillä ja mitaleilla.

RADTSENKO Ivan Ivanovitš (1874—1942) — vanha bolševikki, huomattu neuvostotalousmies. Vuonna 1898 kuului Pietarin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”, vuodesta 1899 ammattivallankumouksellinen. Työskenteli VSDTP:n Pietarin komiteassa, toimi „Iskra” lehden asiamiehenä. Vuonna 1902 vangittiin, teljettiin vankilaan ja vuonna 1903 lähetettiin 5 vuodeksi karkotukseen. Vuonna 1905 karkasi karkotuspaikalta ja matkusti Geneveen. Osallistui Venäjän ensimmäiseen vallankumoukseen. Helmikuun vallankumouksen jälkeen 1917 Bogorodskin Neuvoston puheenjohtajana. Vuonna 1918 järjesti V. I. Leninin ehdotuksesta Turveteollisuuden päähallinnon. Vuodesta 1919 Päämetsäkomitean varapuheenjohtaja, vuodesta 1922 Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion jäsen, sitten Sokeritrustin puheenjohtaja. Vuodesta 1923 VSFNT:n Korkeimman Kansantalousneuvoston puhemiehistön jäsen ja varapuheenjohtaja, vuodesta 1925 Turveteollisuuden päähallinnon puheenjohtaja, vuonna 1926 SNTL:n Korkeimman Kansantalousneuvoston johtoneuvoston jäsen ja Turveteollisuusinstituutin johtaja, vuonna 1927 SNTL:n Korkeimman Kansantalousneuvoston polttoaineteollisuuden Päähallinnon apulaisjohtaja ja Tieteellisteknillisen hallinnon puhemiehistön jäsen, vuodesta 1929 SNTL:n Korkeimman Kansantalousneuvoston Geologiakomitean johtaja, sitten „Sojuztor”-hallinnon puheenjohtaja. Vuoden 1936 lopulta turpeen keinokuivaustehtaiden rakennuspäällikkönä. Vuonna 1937 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, myöhemmin rehabilitoitu.

ROZANOV Vladimir Nikolajevitš (1872—1934) — huomattu neuvostokirurgi. Vuodesta 1910 johti Soldatenkovin (nyt S. P. Botkinille nimety) sairaalan kirurgianosastoa. Hoiti V. I. Leniniä. Vuodesta 1931 Lääkärien ammattitaidonkohottamisen Keskusinstituutin professori. Perustanut ja toimit-tanut monia kirurgia-alan aikakauslehtiä. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

RUDZUTAK Jan Ernestovitš (1887—1938)—Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion huomattuja toimihenkilöitä. Bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1905. Joutui vainonalaiseksi vallankumousliikkeeseen osallistumisesta. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen jälkeen Helmikuun vallankumoukseen vuonna 1917 oli pakkotyövankeudessa. Vuonna 1917 oli Moskovan Neuvoston intsruktöörinä, sitten tekstiilityöntekijäin ammattiliiton puhemiehistön jäsen ja sihteeri, Moskovan ammattiliittojen kaupunkineuvoston puhemiehistön jäsen, Korkeimman Kansantalousneuvoston puhemiehistön jäsen. Vuodesta 1920 Yleisvenäläisen Ammattiliittojen Keskusneuvoston puhemiehistön jäsen ja pääsihteeri. Puolueen IX edustajakokouksesta lähtien VKP(b):n KK:n jäsen. Vuosina 1923—1924 VKP(b):n KK:n sihteeri. Vuosina 1924—1930 kulkulaitosten kansankomissaari. Vuodesta 1926 SNTL:n Kansankomissaarien Neuvoston ja Työ- ja Puolustusneuvoston varapuheenjohtaja. Vuodesta 1926 NKP(b):n KK:n Politbyroon jäsen. TpKK:n puhemiehistön ja Yleisvenäläisen TpKK:n puhemiehistön jäsen. Vuonna 1937 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, myöhemmin rehabilitoitu.

SAMOILOV Feodor Nikitiš (1882—1952)—vallankumousliikkeen aktiivinen osanottaja, tekstiilityöläinen, bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1903. Vuosina 1903—1912 suoritti puolue- ja ammattiliittotyötä Ivanovo-Voznesenskissa, kuului ensimmäiseen Työläisten edustajain Neuvostoon, joka perustettiin tekstiilityöläisten lakon aikana vuonna 1905. Vuonna 1912 valittiin työväen edustajaksi IV Valtakunnanduumaan; kuului sen bolševistiseen ryhmään. Ollessaan hoitamassa terveyttään Sveitsissä osallistui V. I. Leninin kirjoittamien sotakysymystä koskevien teesien käsittelyyn ja syyskuussa 1914 toi ne Venäjälle. Vangittiin marraskuussa 1914 Duuman bolševistisen ryhmän muiden jäsenten joukossa ja karkotettiin eliniäksi Turuhanskin seudulle, missä oli helmikuuhun 1917. Vuosina 1917—1918 vastuullisessa puolue- ja neuvostotyössä Ivanovo-Voznesenskissa. Vuodesta 1919 Ukrainan Työasiain kansankomissaariin kollegion jäsen, sitten varakansankomissaari, Yleisvenäläisen TpKK:n valtuutettu Baškirian vallankumouskomiteassa. Neuvostojen IX Yleisvenäläisessä edustajakokouksessa valittiin Yleisvenäläisen TpKK:n jäseneksi, puolueen XI edustajakokouksessa KKK:n kandidaattijäseneksi. Vuosina 1922—1928 työskenteli puolueen KK:n Puoluehistorian osastossa, vuosina 1928—1932 oli NKP(b):n Moskovan komitean Puoluehistorian osaston johtajana, vuodesta 1932 Vanhojen bolševikkien yleisliittolaisen yhdistyksen varapuheenjohtajana, vuosina 1937—1941 SNTL:n Vallankumousmuseon johtajana. Kirjoittanut muistelmateoksen „Menneen jäljillä” ja useita teoksia puoluehistoriasta.

SAPOVALOV Aleksandr Sidorovitš (1871—1942)—vanha puolueenjäsen, metallityömiehes. Vallankumousliikkeeseen osallistui 90-luvun alkuvuosista. Vuonna 1896 vangittiin tekstiilityöläisten lakkoon osallistumisesta ja vuonna 1898 karkotettiin 3 vuodeksi Minusinskin piirikuntaan, missä tutustui V. I. Leniniin. Karkotusajan päätyttyä vuonna 1901 liittyi „Iskran” järjestöön. Vuonna 1905 vangittiin aseelliseen kapinaan osallistumisesta Harkovissa. Vuonna 1906 takuuta vastaan vapautettuna karkasi ulkomaille ja toimi bolševikkien ulkomaisissa järjestöissä. Huhtikuussa 1917 palasi Venäjälle. Lokaan vallankumouksen jälkeen puolue- ja neuvostotyössä, Puolueen XIII edustajakokouksessa valittiin NKP(b):n KKK:n jäseneksi. Viimeisinä elinvuosinaan oli persoonaelikkeensaaja.

SCHLICHTER Aleksandr Grigorjevitiš (1868—1940)— puolueen ja neuvostovaltion toimihenkilöitä, vanha puolueenjäsen. Vuodesta 1891 VSDTP:n jäsen, vuodesta 1903 bolševikki. Osallistui aktiivisesti Venäjän ensimmäiseen vallankumoukseen. Edustajana V ja VI puoluekokouksessa. Joutui olemaan monet kerrat vangittuna, sai vankilatuomioita ja karkotettiin. Lokakuun päivinä 1917 elintarvikekomissaarina Moskovassa ja Moskovan läänissä sekä Sotilaallisen vallankumouskomitean jäsen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen VSFNT:n maatalouden kansankomissaari, elintarvikeasiain kansankomissaari,

elintarvikeasiain erikoiskomissaarina Siperiassa, vuonna 1919 Ukrainan elintarvikeasiain kansankomissaari, 1920 Tambovin läänin tpk:n puheenjohtaja, Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion jäsen, 1921—1922 lähettäläänä Itävallassa, 1923 Ulkoasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, 1923—1927 Ulkoasiain kk:n valtuutettu Ukrainassa, 1927—1930 Ukrainan SNT:n maatalouden kansankomissaari, myöhemmin vuosina tieteellisessä ja puolueutyössä. Vuodesta 1923 oli Ukrainan KP(b):n KK:n jäsen ja KK:n Organisaatiobyroon jäsen, 1926—1937 Ukrainan KP(b):n KK:n Politbyroon kandidaattijäsen. Valittiin Yleisukrainalaisen TpKK:n ja SNTL:n TpKK:n jäseneksi. Akateemikko, kirjoittanut useita teoksia maatalouden ekonomiikan kysymyksistä ja vallankumoushistorian aiheista.

SELGUNOV Vasil Andrejevits (1867—1939) — vanha puolueenjäsen, metallityömies. Osallistui vallankumousliikkeeseen vuodesta 1886. V. I. Leninin saavuttua Pietariin vuonna 1893 tutustui häneen ja osallistui toimeliaasti „Taisteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi” perustamiseen. Vuonna 1901 kuului VSDTP:n Jekaterinoslavin ja vuonna 1902 VSDTP:n Bakun komiteaan, vuonna 1905 toimi aktiivisesti bolševikkien Pietarin järjestössä. Vangittiin monia kertoja ja sai vankilatuomioita, sairastui vaikeasti ja vuonna 1905 menetti näkönsä. Vuonna 1910 osallistui bolševistisen „Zvezda” lehden perustamiseen, oli sen toimittajana, myöhemmin „Pravda” lehden aktiivisena avustajana. Helmikuun vallankumouksen jälkeen teki aktiivista puolueutyötä Pietarissa, vuodesta 1918 lähtien Moskovassa. Toimi Vanhojen bolševikkien yhdistyksessä.

SEMARD Pierre (1887—1942) — Ranskan ja kansainvälisen työväenliikkeen huomattu toimihenkilö, kommunisti. Vuodesta 1916 ammatillisen liikkeen ja Ranskan Sosialistisen puolueen aktiivinen toimihenkilö. Kuului Ranskan Kommunistiseen puolueeseen sen perustamisesta vuonna 1920, KK:n ja KK:n Politbyroon jäsen vuodesta 1924, vuosina 1924—1930 puolueen KK:n pääsihteeri ja Kominternin TpK:n jäsen. Osallistui Profinternin II kongressiin. Joutui monta kertaa vainonlaiseksi ja vangittiin. Vuonna 1939 sai kolmen vuoden vankilatuomion Kommunistiseen puolueeseen kuulumisesta. Toisen maailmansodan aikana fasistit ampuivat hänet.

SEMASKO Nikolai Aleksandrovitš (1874—1949) — Neuvostovaltion huomattuja toimihenkilöitä, neuvostolaisen terveydenhuollon järjestäjä, VSDTP:n jäsen vuodesta 1893. Osallistui ylioppilaiden ja työväen marxilaisiin opintokerhoihin Moskovassa ja Nižni Novgorodissa. Vallankumoustapahtumien aikana vuonna 1905 Nižni Novgorodissa järjesti lääkärihoitoa kapinaan osallistuneille työläisille, minkä vuoksi vangittiin. Vuonna 1906, istuttuaan 9 kuukautta vankilassa, lähti maanpakoon Geneveen, missä tapasi ensi kerran V. I. Leninin. Vuonna 1907 Sveitsin viranomaiset vangitsivat hänet ja yrittivät luovuttaa tsaarin viranomaisille. Vankilasta vapauduttuaan muutti Pariisiin, missä toimi bolševistisen puolueen KK:n Ulkomaisen byroon sihteerinä. Edustajana VI (Prahan) puoluekonferenssissa. Osallistui Lokakuun aseellisen kapinan valmisteluun 1917. Vuosina 1918—1930 VSFNT:n terveydenhoitoasiain kansankomissaari. Vuonna 1930 siirtyi työhön Yleisvenäläiseen TpKK:aan, oli YVTpKK:n Lastenhuoltovaliokunnan puheenjohtajana, YVTpKK:n Puhemiestön jäsen. Vuonna 1922 perusti sosiaalihygienian ensimmäisen katederin ja johti sitä 27 vuoden ajan. Vuosina 1945—1949 lääketieteen tutkimusinstituuttien johtajana, vuodesta 1944 SNTL:n Lääketieteiden akatemian jäsen, vuodesta 1945 VSFNT:n Pedagogiatieteiden akatemian jäsen. Kirjoittanut monia teoksia sosiaalihygienian ja terveydenhuollon järjestämisen kysymyksistä. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

SILVIN Mihail Aleksandrovitš (1874—1955) — kuului Pietarin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”, vuodesta 1901 oli iskralainen. Hoiti illegaalisen kirjallisuuden kuljetusta ja salaisen kirjapainon järjestämistä. Avusti monia bolševistisiä julkaisuja, joutui tsaarin virkavallan vainoamaksi,

istui 5 vuotta teljettynä eristettyyn vankiselliin, tuomittiin kaksi kertaa karkotukseen Siperiaan. Vuonna 1908 jäi pois poliittisesta toiminnasta. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli VSFNT:n Valistusasiain kansankommissariaatissa, vuodesta 1923 sosiaalivakuutuksen alalla; toimi pedagogina.

S^KRYPNIK Maria Nikolajevna (s. 1883) — NKP:n jäsen vuodesta 1905. Työskenteli bolševistisen puolueen Krasnojarskin ja Pietarin järjestöissä. Vuonna 1913 työskenteli „Voprosy Strahovanija” („Vakuutusksymyksii”) aikakauslehden toimituksessa. Joulukuusta 1917 helmikuuhun 1918 eräs Kansankommissariaarin Neuvoston sihteereistä. Vuosina 1919—1920 Ukrainan SNT:n Maatalouden kansankommissariaatin kollegion jäsen, sitten Sosiaalihuollon kansankommissariaatin kollegion jäsen. Osallistui kansalaissotaan. Myöhemmin toimi opettajana ja propagandatyössä. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja Kunniamerkillä.

SMERAL Bogumir (1880—1941) — Tšekkoslovakian työväenliikkeen merkkimiehiä, Tšekkoslovakian Kommunistisen puolueen perustajia. Ylioppilaana ollessaan yhtyi työväenliikkeeseen, vuonna 1897 liittyi Tšekkin sosialidemokraattiseen puolueeseen. Vuodesta 1899 puolueen pää-äänenkannattajan „Právo Lidu” lehden toimituksen jäsen, vuodesta 1904 puolueen KK:n jäsen. Kotimaassaan tunnettiin publisistina ja työväenluokan vallankumouksellisten esiintymisten johtajana. Vuonna 1920 tuli Moskovaan. V. I. Leninin tapaaminen merkitsi hänelle ratkaisevaa käännettä. Vuonna 1921 sosialidemokraattien vasemmistosiivestä, jota Šmeral johti, perustettiin Tšekkoslovakian Kommunistinen puolue. Vuodesta 1921 Kommunistisen puolueen KK:n jäsen. Kuului Kominternin johtaviin elimiin sekä MOPRin Toimeenpanevaan komiteaan.

SMIRNOVA Jevdokia Ivanovna (s. 1890) — „Moskvo-Švei” tehtaan työläisnainen, NKP:n jäsen vuodesta 1927, maaliskuusta 1923 vuoteen 1927 asui Uljanovien perheessä. Nykyään persoonaeläkkeensaaja.

SMIRNOV Vladimir Martynovitš — vallankumousliikkeen osanottaja, bolševistisen puolueen vanhoja jäseniä. Kesällä 1899 erotettiin yliopistosta syytettynä osallistumisesta ylioppilaiden liikehtimiseen. Vuonna 1900 otti yhteyden VSDTP:n Pietarin komiteaan ja siitä lähtien suoritti konspiratiivisia puoluetehtäviä. Vuonna 1902 järjesti suomalaisten sosialidemokraattien avulla uudelleen puoluekirjallisuuden kuljettamisen Ruotsista Suomen kautta Venäjälle. Vuosina 1902—1903 lähetti kirjoituksiaan „Iskraan”, marras—joulu-kuussa 1905 bolševistiseen „Novaja Zizn” lehteen vallankumoustahtumista Suomessa. Vuodesta 1903 asui vakituisesti Helsingissä toimien venäjän kielen lehtorina yliopistossa ja yliopiston kirjaston apulaishoitajana. Hänen asuntonsa oli illegaalisten puolueyhteyksien keskuksena Helsingissä. Vuosina 1905—1907 V. I. Lenin Helsingissä käydessään asui monta kertaa V. M. Smirnovin kotona. Vuonna 1918 V. M. Smirnov muutti Pietariin, sitten Moskovaan. Vuoden 1918 lopulta toimi Tukholmassa neuvostolehtiäbyroossa. Kuoli Ruotsissa.

SOKOLOV Gerasim Sergejevitš (1884—1938) — bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1903, kutomatyöläinen. Osallistui aktiivisesti vallankumoustahtumisiin vuonna 1905 Kohmassa Ivanovon alueella. Vuosina 1906—1908 sotapalveluksessa, teki vallankumouksellista työtä sotamiesten keskuudessa. Vuonna 1913 vangittiin ja karkotettiin. Lokakuun vallankumouksen jälkeen ammattiliitto- ja puoluetyössä. Osallistui kansalaissotaan. Sittemmin johtavassa puolue- ja neuvostotyössä Ivanovossa, Kohmassa, Kinešmassa. Vuonna 1937 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, myöhemmin rehabilitoitu.

SORIN Vladimir Gordejevitš (1893—1944) — bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuonna 1917 oli työssä bolševikkien Moskovan komitean äänenkannattajassa „Sošial-Demokrat” lehdessä. Vuonna 1918 liittyi „vasemmistokommunisteihin”. Osallistui kansalaissotaan — toimi Itärintaman sota-joukkojen esikunnassa rintaman Vallankumouksellisen sotatribunaalin puheenjohtajana. Vuosina 1919—1920 VKP(b):n Moskovan aluepiirikomitean

byroon jäsen ja läänin vallankumouskomitean jäsen. Vuosina 1920—1925 VKP(b):n Moskovan komitean jäsen ja Moskovan komitean byroon jäsen. Vuodesta 1924 työskenteli Lenin-instituutissa, myöhemmin NKP(b):n KK:n Marx—Engels—Lenin Instituutissa. Osallistui toimeliästi V. I. Leninin Teosten ja Lenin-kokoelmien valmistelutyöhön ja julkaisemiseen. Vuonna 1939 joutui vihamielisen panettelun uhriksi, myöhemmin rehabilitoitu.

STASOVA Jelena Dmitrijevna (s. 1873) — Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion huomattuja toimihenkilöitä. NKP:n jäsen vuodesta 1898. Hoiti teknillistä työtä VSDTP:n Pietarin komiteassa, sitten Keskuskomiteassa, suoritti puoluettyötä Pietarissa, Orelissa, Moskovassa. Vuonna 1904 VSDTP:n KK:n Pohjoisbyroon sihteeri. Toimi puolueen Pietarin komitean ja Keskuskomitean sihteerinä, vuosina 1907—1912 työskenteli Tiflisissä. Puolueen VI (Prahan) Yleisvenäläisessä konferenssissa valittiin VSDTP(b):n KK:n kandidaattijäseneksi. Vangittiin monia kertoja, vuonna 1913 karkotettiin asumaan Jenisein lääniin. Vuonna 1917 järjesti VSDTP(b):n KK:n byroon sihteeristön ja toimi puolueen KK:n sihteerinä IX puoluekokoukseen asti. Vuonna 1920 hoiti Pietarin läänin puoluekomitean organisaatio-osastoa, sitten oli Bakussa Idän kansojen propaganda- ja toimintaneuvoston sihteerinä, tammi—touku-kuussa 1921 työskenteli puolueen Pietarin kaupunkikomiteassa naistyöosastolla, vuosina 1921—1926 työskenteli Kominternissa, vuodesta 1926 NKP(b):n KK:ssa, vuosina 1927—1938 MOPRin TpK:n varapuheenjohtajana, MOPRin KK:n puheenjohtajana, vuodesta 1930 KKK:n puoluekollegion jäsen, vuosina 1938—1946 „Internatsionalnaja Literatura” („Kansainvälinen Kirjallisuus”) aikakauslehden ranskan- ja englanninkielisten julkaisujen toimittajana. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu kolmella Leninin kunniamerkillä.

SVERDLOVA (Novgorodtseva) Klavdia Timofejevna (s. 1876) — vallankumousliikkeen aktiivinen toimihenkilö, NKP:n jäsen vuodesta 1904, J. M. Sverdlovin vaimo. Osallistui aktiivisesti illegaalisten vallankumouksellisten marxilaisten opintokerhojen työhön Uralilla, vuonna 1904 valittiin VSDTP:n Jekaterinburgin komiteaan, vuonna 1906 Permin komiteaan. Permin bolševistisen järjestön edustajana VSDTP:n IV (Yhdistävässä) edustajakokouksessa. Vangittiin ja karkotettiin monia kertoja. Vuosina 1917—1918 johti bolševistista „Priboi” kirjakustantamoa. Maaliskuussa 1918 nimitettiin VKP(b):n KK:n apulaisihteeriksi ja vuoteen 1920 hoiti VKP(b):n KK:n sihteeristöä. Vuosina 1920—1925 hoiti Yleisvenäläisen TpKK:n lastenlaitosten osastoa ja työskenteli Valtion kustannusliikkeessä, vuosina 1925—1931 oli Valtion kustannusliikkeiden yhdistyksen lastenkirjallisuusosaston ja oppikirjallisuusosaston johtajana, vuosina 1931—1944 työskenteli „Molodaja gvardija” („Nuori kaarti”) kustannusliikkeessä ja Glavlitissa (Kirjallisuuden ja julkaisutoiminnan päähallinto). Valittiin Yleisvenäläisen TpKK:n jäseneksi (v. 1918), Moskovan Neuvoston jäseneksi (v. 1924). Kirjoittanut useita teoksia J. M. Sverdlovista. Nykyään persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

SYSOJEVA Aleksandra Mihailovna (1881—1941) — kommunisti, I. V. Babuškinin serkku, asui Uljanovien perheessä vuosina 1908, 1918 ja 1919—1923.

TEREHOV Semjon Aleksejevitš — työmies, Moskovan—Kurskin rautatien Moskovan vaunuvarikon seppä. Oli edustajana Ylimääräisessä Yleisvenäläisessä rautatietyöläisten edustajakokouksessa joulukuussa 1917 sekä Ylimääräisessä Yleisvenäläisessä rautatieläisten edustajakokouksessa tammikuussa 1918, joissa kummassakin V. I. Lenin piti puheen.

TIMOSENKO Semjon Konstantinovitš (s. 1895) — neuvostolainen sotalan toimihenkilö, Neuvostoliiton Marsalkka. NKP:n jäsen vuodesta 1919. Osallistui aktiivisesti kansalaissotaan, palveli puna-armeijalaisesta divisioonan komentajaksi. Vuosina 1933—1938 ensin useiden sotilaspiirien sotajoukkojen varakomentajana, sitten komentajana. Neuvostoliiton—Suomen sodassa 1939—1940 oli Luoteisrintaman sotajoukkojen komentajana, toukokuusta 1940

vuoteen 1941 SNTL:n puolustusasiain kansankomissaarina. Isänmaallisen sodan aikana vuosina 1941—1945 puolustusasiain varakansankomissaari ja Lännen strategisen suunnan sotajoukkojen ylipäällikkö, sitten Länsi-, Lounais-, Luoteisrintaman sotajoukkojen päällikkö. Sodan päätyttyä sotilaspiirin sotajoukkojen päällikkö. Vuodesta 1939 NKP(b):n KK:n jäsen, vuodesta 1953 NKP:n KK:n kandidaattijäsen. SNTL:n Korkeimman Neuvoston jäsen useissa kokoonpanoissa. Palkittu neljällä Leninin kunniamerkillä, kahdella Suvorovin I asteen kunniamerkillä, „Voiton” ja Punaisen Lipun kunniamerkillä, mitaleilla. Neuvostoliiton Sankari.

TISSE Eduard Kazimirovitš (s. 1897) — vanhin neuvosto-elokuvaoperaattori, VSFNT:n ja Latvian SNT:n taiteen ansioitunut toimihenkilö. NKP:n jäsen vuodesta 1940. Työnsä elokuvauksen alalla aloitti vuonna 1914. Kansalais sodan aikana valmisti monia historiallisia elokuvadokumentteja — V. I. Lenin puhumassa, Ensimmäisen Ratsuarmeijan taistelutoimia, yms. Huomattavimmat elokuvat: „Panssarilaiva Potjomkin”, „Aleksandr Nevski”, „Iivana Julma”, „Kohdattiin Elbellä”, „Säveltäjä Glinka”, „Kuolematon varuskunta”. Palkittu kahdella Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä.

TSEKUNOV Ivan Afanasjevitš — siperialainen talonpoika, joka kävi V. I. Leninin luona monta kertaa vuosina 1919 ja 1921 yhteiskunnallisilla ja taloudellisilla asioilla sekä oman kyläkuntansa talonpoikain osuuskunnan asioilla.

TSERNOV Osip Ivanovitš — siperialainen talonpoika, Sosialistivallankumouksellisten (eserrien) puolueeseen kuulumisesta vangittiin ja tuomittiin pakkotyövankeuteen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi Nizni Novgorodin läänissä maatalousosuuskuntien instruktöörinä. Kuului „Bednota” sanomalehden talonpoikaiskollegioon. Helmikuussa 1924 osallistui „Bednota” lehden talonpoikaiskirjeenvaihtajain I edustajakokoukseen, piti selostuksen edustajakokouksessa.

TSHAKAJA Mihail Grigorjevitš (1865—1950) — Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion huomattu toimihenkilö. Vallankumouksellisen työn aloitti vuonna 1880. Puolueen jäsen vuodesta 1898. Vallankumouksellisen sosialidemokraattisen liikkeen alkuunpanijoita Gruusiassa ja Takakaukasiassa. Joutui monia kertoja vangituksi, teljetyksi vankilaan ja karkotetuksi. Vuosina 1902—1907 suoritti illegaalista puolueetyötä Kaukasiassa. Osallistui VSDTP:n II ja III edustajakokouksen valmistelutyöhön, edustajana III ja V puoluekokouksessa. Vuonna 1905 osallistui vallankumoustaisteluihin Kaukasiassa ja Pietarissa. Vuosina 1907—1917 asui maanpaossa Genevessä. Huhtikuussa 1917 palasi yhdessä V. I. Leninin kanssa Venäjälle. Osallistui VII (Huhtikuun) Yleisvenäläiseen puoluekonferenssiin. Vuosina 1917—1920 kuului Tiflisin puoluekomiteaan. Oli edustajana XI, XIII, XV, XVI puoluekokouksessa, Kominternin II—VII kongressissa, kuului Kominternin Toimeenpanevaan Komiteaan, Kansainvälisen tarkastusvaliokunnan puhemiehistöön. Vuosina 1920—1931 toimi Takakaukasian SFNT:n, sittemmin Gruusian SNT:n TpKK:n puheenjohtajana. Oli SNTL:n Korkeimman Neuvoston jäsen kolmessa kokoonpanossa. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

TSTISERIN Georgi Vasiljevitš (1872—1936) — huomattu neuvostodiplomaatti. Osallistui vallankumousliikkeeseen vuodesta 1904. Vuosina 1905—1917 oli maanpaossa. Liittyi VSDTP:n jäseneksi vuonna 1905. Taantumuskaudella kannatti menševismä, ensimmäisen maailmansodan aikana oli internationalisti, vuoden 1917 lopulla siirtyi bolševismin kannalle. Vuonna 1918 palasi Venäjälle. Vuosina 1918—1930 toimi ulkoasiain kansankomissaarina; neuvostoedustajistojen johtajana kansainvälisissä konferensseissa Genuassa ja Lausannassa. Oli Yleisvenäläisen TpKK:n ja SNTL:n TpKK:n jäsen. NKP(b):n XIV ja XV edustajakokouksessa valittiin puolueen Keskuskomitean jäseneksi.

TSUI TSU-BO (1899—1935) — Kiinan Kommunistisen puolueen (KKP) huomattu toimihenkilö, kirjailija. Liittyi KKP:n jäseneksi vuonna 1922, vuodesta 1923 KKP:n KK:n jäsen, vuosina 1927—1928 KKP:n KK:n sihteeri.

Vuonna 1921 oli Kominternin III kongressissa. Vuodesta 1933 valmistusasiain kansankomissaarina Kiinan työläis-talonpoikaissa demokraattisessa Keskus-hallituksessa. Toimi Kiinassa marxilaisuuden klassikkojen kirjallisuusteoriaa koskevien teosten sekä venäläisen klassillisen ja neuvostokirjallisuuden tunnetuksi tekemisen hyväksi. Merkittävimmät teokset koottu kirjaan „Ekspromteja ja muuta“.

TSURUPA Aleksandr Dmitrijevitš (1870—1928) — Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion huomattu toimihenkilö. Vallankumoukselliselle tielle astui 90-luvulla, bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1898. Vuosina 1897—1901 suoritti vallankumouksellista työtä Ufassa. Samoina vuosina tutustui V. I. Leniniin ja N. K. Krupskajaan. Toimi „Iskran“ kirjeenvaihtajana. Vuonna 1901 työskenteli Harkovissa, sitten Tulassa. Joutui monia kertoja vangituksi, vankilaan teljetyksi. Oli kolme vuotta karkotuksessa, sitten palasi Ufaan, osallistui aktiivisesti paikallisen puoluejärjestön työhön. Vuonna 1917 bolševistisen komitean jäsen, Ufan Neuvoston jäsen, Lokakuun päivinä kuului Sotilaalliseen vallankumoukskomiteaan. Kansalais sodan aikana elintarvikeasiain kansankomissaarina. Vuoden 1921 lopulta Kansankomissaarien Neuvoston ja Työ- ja Puolustusneuvoston varapuheenjohtaja. Myöhempinä vuosina Työläisten ja Talonpoikain Inspektion kansankomissaarina, SNTL:n Valtion Suunnittelukomitean puheenjohtajana, kotimaan- ja ulkomaankaupan kansankomissaarina. Oli NKP(b):n Keskuskomitean jäsen.

TUPIKOV Vladimir Konstantinovitš — työskenteli Butyrin maatilalla, joka oli Moskovan Korkeimman maatalousopiston, sittemmin Moskovan karnhoitoteknillisen korkeakoulun kokeilu- ja opetustaloutena. Lokakuun 22 päivänä 1921 siellä V. I. Leninin läsnäollessa kokeiltiin sähköauraa.

ULJANOV Dmitri Iljitš (1874—1943) — Kommunistisen puolueen vanha jäsen, V. I. Leninin veli, ammatiltaan lääkäri. Osallistui vallankumousliikkeeseen vuodesta 1895. Vuodesta 1897 suoritti vallankumouksellista työtä Moskovassa työläisten keskuudessa. Marraskuussa 1897 vangittiin Moskovan „Työväenliiton“ jutun yhteydessä. Vuonna 1900 liittyi „Iskran“ järjestöön, oli sen asiamiehenä. Vuonna 1903 liittyi VSDTP:n jäseneksi. VSDTP:n Tulan komitean edustajana II puoluekokouksessa. Edustajakokouksen jälkeen bolševistisen KK:n asiamiehenä Kieivissä. Vuonna 1904 vangittiin, oli 11 kuukautta vankilassa. Vuosina 1905—1906 Simbirskin bolševistisen komitean jäsen. Seuraavina vuosina työskenteli kunnanlääkärinä Simbirskissä, Serpuhovissa ja Feodosiassa pitäen kiinteää yhteyttä bolševistisiin järjestöihin. Ensimmäisen maailmansodan aikana oli sotilaslääkärinä, suoritti armeijassa vallankumouksellista työtä sotamiesten keskuudessa. Lokakuun vallankumouksen päivinä osallistui aktiivisesti taisteluun Neuvostovaltion pystyttämiseksi Krimillä, vuonna 1919 Eupatorian bolševikkikomitean ja vallankumouskomitean jäsen, vuosina 1920—1921 VKP(b):n Krimin aluekomitean jäsen ja Krimin Kansankomissaarien Neuvoston varapuheenjohtaja. Vuosina 1921—1925 johtotehtävissä Terveystieteiden kansankomissariaatissa, vuodesta 1925 tieteellisessä lääkintätyössä (terveydenhoito- ja saniteettiasaston johtaja ja hallinnon jäsen) J. M. Sverdloville nimetyssä Kommunistisessa yliopistossa, sittemmin työskenteli Kremlin Saniteettihallinnossa. Osallistui aktiivisesti V. I. Leninin Keskusmuseon työhön.

ULJANOVA-JELIZAROVA Anna Iljinitšna (1864—1935) — Kommunistisen puolueen vanha jäsen, V. I. Leninin sisar. Vallankumousliikkeeseen osallistumisen aloitti vuonna 1886. Asetettiin edesvastuuseen Aleksanteri III vastaan maaliskuun 1 päivänä 1887 tehdyn murhayrityksen johdosta. Syksyllä 1898 kuului VSDTP:n ensimmäiseen Moskovan komiteaan. Vuosina 1900—1905 työskenteli „Iskran“ järjestöissä, bolševistisissä illegaalisissa lehdissä, oli „Vperjod“ lehden toimituksen jäsen. Vuosina 1904—1906 piti yhteyttä bolševistisen puolueen Keskuskomiteaan, joka oli ulkomailla, ja hoiti raha-asioita bolševikkien Pietarin komiteassa. Vuosina 1908—1909 asui Moskovassa ja järjesteli V. I. Leninin kirjan „Materialismi ja empiriokritisismi“ julkaise-

mista. Vuosina 1909—1910 suoritti vallankumouksellista työtä Saratovissa, vuosina 1913—1914 osallistui bolševististen äänenkannattajien „Pravdan”, „Prosvestšenižen”, „Rabotnitsan” työhön. Vangittiin monia kertoja. Helmikuun vallankumouksen jälkeen „Pravda” lehden toimitussihteerinä, „Tkatš” („Kutoja”) aikakauslehden toimittajana, vuosina 1918—1921 hoiti lastensuojeluosastoa VSFNT:n Sosiaalihuollon kansankomissariaatissa ja Valistusasiain kansankomissariaatissa. Osallistui toimeliaasti Puoluehistorian tutkimuslaitoksen sekä V. I. Leninin instituutin järjestämiseen, toimi tieteen työntekijänä Instituutissa, kuului „Proletarskaja Revolutsija” aikakauslehden toimitukseen. Kirjoittanut monia teoksia V. I. Leninistä sekä muita kirjallisia tuotteita.

ULJANOVA Maria Iljinična (1878—1937) — Kommunistisen puolueen vanha toimihenkilö, V. I. Leninin sisar. Jo ylioppilaana ollessaan liittyi vallankumousliikkeeseen. Vuodesta 1899 ammattivallankumouksellinen. Oli monia kertoja vangittuna, teljettynä vankilaan, karkotettuna. Vuodesta 1900 toimeliias „Iskra” lehden avustaja, lähetti kirjoituksia ja tiedotuksia. VSDTP:n II edustajakokouksessa tapahtuneen kahtiajaon jälkeen liittyi bolševikkeihin. Syksystä 1903 työskenteli puolueen KK:n sihteeristössä, sittemmin vangitsemisen ja vankilatuomion jälkeen bolševikkien Pietarin järjestössä. Vuosina 1904—1905 oli Genevässä, missä V. I. Lenin asui siihen aikaan, vuosina 1905—1907 työskenteli Pietarissa, vuosina 1908—1909 oli Pariisissa, Sorbonnessa kurseilla, vuonna 1910 työskenteli Moskovassa, sitten Saratovissa. Toukokuussa 1911 vangittiin ja karkotettiin Vologdan läänin 3 vuodeksi. Karkotuksesta palattuaan työskenteli Moskovon bolševikkijärjestössä. Helmikuun vallankumouksen jälkeen, maaliskuusta 1917 kevääseen 1929 „Pravda” lehden toimituskollegion jäsen ja vastaava sihteeri. Puolueen XIV edustajakokouksesta lähtien Keskuskontrollikomitean jäsen, XVII puoluekokouksesta lähtien Neuvostokontrollikomitean jäsen. Palkittu Leninin kunniamerkillä. Venäjältänyt kokoelmat K. Marxin kirjeitä Kugelmannille sekä Sorgelle, kirjoittanut muistelmia sekä kirjoituksia V. I. Leninistä.

ULJANOV Viktor Dmitrijevitš (s. 1917) — D. I. Uljanovin, V. I. Leninin veljen poika, NKP:n jäsen vuodesta 1944. Insinööri. Opiskeli Baumannille nimetyssä Moskovon Korkeimmassa Teknillisessä opistossa. Työskentelee tehtaan keskuslaboratorion päällikkönä. Erikoistehtävien täyttämisestä palkittu Punaisen Tähten kunniamerkillä ja mitaleilla.

VAHRAMEJEV Ivan Ivanovitš (s. 1885) — Lokakuun vallankumouksen aktiivinen osanottaja. Ollessaan vielä Kostroman mekaniikan ja tekniikan opiston oppilas osallistui tammikuussa 1905 lakkoon ja kävi työläisten kokouksissa, jonka vuoksi erotettiin opistosta ja samalla evättiin oikeus päästä opiskelijaksi muihin oppilaitoksiin Venäjällä. Vuosina 1908—1914 suoritti asevelvollisuutta, 1914 mobilisoitiin rintamalle. Helmikuun vallankumouksen jälkeen ensin laivakomitean puheenjohtajana, sitten sukellusveneidän divisioonan komitean puheenjohtajana, edustajana Itämeren laivaston merimiesten toisessa edustajakokouksessa. Lokakuun vallankumouksen voiton jälkeen edustajana Neuvostojen II yleisvenäläisessä edustajakokouksessa, „Tsentroflotin” tilalle muodostetun Vallankumouksellisen sotamerikomitean puheenjohtaja, Meriasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston valtuusmies merisotavoimien varustelussa ja huoltamisessa. Vuosina 1922—1932 sotilasan hallinto- ja taloustyössä, vuodesta 1932 merisotavoimien upseerikunnan kurssien apulaispäällikkönä, opettajana ja katederipäällikkönä Selustan ja huollon akatemiassa, päällikkönä ja opetusalan apulaispäällikkönä muissa sotakouluissa ja kurseilla. Vuonna 1949 saanut virkaeron huoltopalvelun everstinä. Palkittu Leninin kunniamerkillä, kahdella Punaisen Lipun kunniamerkillä, Punaisen Tähten kunniamerkillä ja mitaleilla.

VAILAND-COUTURIER Paul (1892—1937) — Ranskan työväenliikkeen huomattu toimihenkilö, Ranskan Kommunistisen puolueen perustajia, kirjailija,

runoilija ja publisisti. Vuodesta 1921 Ranskan Kommunistisen puolueen KK:n jäsen ja sittemmin KK:n Politbyroon jäsen. Edustajana Kominternin III kongressissa. Vuosina 1926—1935 eräs Ranskan Kommunistisen puolueen päääänenkannattajan „L'Humanité” lehden toimittajista ja vuosina 1935—1937 päätoimittaja.

VASILJEV-JUZIN Mihail Ivanovitš (1876—1937) — maanalaisen vallankumoustoiminnan aktiivinen osanottaja, VSDTP:n jäsen vuodesta 1898. Vuonna 1896 aloitti työnsä marxilaisissa opintokerhoissa Moskovassa, sittemmin teki vallankumoustyötä Krimillä ja Bakussa. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen asettui bolševikkien puolelle, ja hänestä tuli ammattivallankumouksellinen. Vuonna 1905 lähti ulkomaille, Geneveen, missä tapasi V. I. Leninin. Avusti bolševistisia „Vperjod” ja „Proletari” lehtiä. Osallistui aktiivisesti vuosien 1905—1907 vallankumoukseen. Kesällä 1905 lähetettiin KK:n tehtävissä Odessaan ottamaan yhteyden kapinalliseen panssarilaiva „Potjomkinin” miehistöön. Sittemmin VSDTP:n Moskovon komitean jäsen, eräs Moskovon Neuvoston ja joulukuun aseellisen kapinan järjestäjä ja johtaja vuonna 1905 Moskovassa. Sai monet kerrat vankilatuomioita, oli kaksi kertaa karkotuksessa. Aseellisen kapinan johtaja 1917 Saratovissa, VSDTP(b):n Saratovin komitean puheenjohtaja. Vuosina 1919—1921 Sisäasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, poliittisessa työssä Punaisessa Armeijassa, Simbirskin läänin talousneuvottelun puheenjohtaja, VSFNT:n Valistusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen. Vuosina 1924—1937 SNTL:n Korkeimman Oikeuden varapuheenjohtaja. Kirjoittanut useita teoksia puoluehistoriasta, mm. kirjan „Ensimmäisen vallankumouksen tulesta”.

VASILJEV Vasili Vasiljevitš (s. 1898) — työmies, NKP:n jäsen vuodesta 1932. Vuosina 1914—1916 oli työssä Putilovin tehtaalla ja erotettiin lakkoon osallistumisesta. Helmikuun vallankumouksen jälkeen vuonna 1917 meni jälleen tehtaaseen, oli Narvan-Pietarhovin piirin Nuorisoliiton järjestäjä. Lokakuun vallankumouksessa osallistui Talvipalatsin valtauksen. Joulukuusta 1917 Etelärintamalla. Vuonna 1918 palasi tehtaaseen. Keväällä 1919 luuyti vapaaehtoisena Punaiseen Armeijaan ja taisteli monilla rintamilla. Syyskuusta 1919 työssä Putilovin tehtaassa (nykyään S. M. Kiroville nimetty tehdas). Palkittu mitaleilla „Työansioista” ja „Uljaasta työstä Suuressa Isänmaallisessa sodassa vv. 1941—1945”.

WEISBROD Boris Solomonovitš (1874—1942) — neuvostokirurgi ja yhteiskunnallinen toimihenkilö, bolševistisen puolueen jäsen vuodesta 1904. Joutui vainotuksi vallankumousliikkeeseen osallistumisesta. Vuonna 1917 johti Zamoskvoretšjen ensimmäisen Neuvoston terveydenhuolto-osastoa ja oli terveydenhoitolaitosten komissaarina. Vuosina 1919—1920 Erikoiskomitean puheenjohtajana kulkutautiin vastustamiseksi Turkestanin ja Lounaisrintamalla. Vuodesta 1922 Moskovon toisen Kaupunkisairaalan ylilääkärinä. Osallistui V. I. Leninin terveyden hoitoon. Palkittu Leninin kunniamerkillä ja Punaisen Tähtien kunniamerkillä.

WIDMONT Vladimir Adamovitš (s. 1901) — NKP:n jäsen vuodesta 1919. Osallistui kansalaissotaan. Vuonna 1919 sai komennuksen Yleisvenäläisen TpKK:n Neuvosto- ja puoluetyön keskuskouluun, jonka päätyttyään puolue-työssä Donetsin ja Kubanin-Mustanmeren alueella. Vuosina 1924—1926 työssä VKP(b):n KK:n aparaatissa, 1927—1930 opetustyössä, 1930—1933 opiskeli Punaisen professorien instituutissa. Vuosina 1933—1941 vastuullisessa puoluetyössä Krimillä, Keski-Volgan aluepiirissä ja Orenburgin alueella. Vuosina 1941—1951 Neuvosto-Armeijassa poliittisessa puoluetyössä ja opettajana. Vuodesta 1951 Liettuan Kommunistisen puolueen KK:n propaganda- ja agitaatio-osaston apulaisjohtajana. Palkittu Isänmaallisen sodan I asteen kunniamerkillä ja mitaleilla.

VINOKUROV Aleksandr Nikolajevitš (1869—1944) — vanha puolueen jäsen, eräs neuvostovaltion huomatuimpia toimihenkilöitä. Vallankumoustyöhön liittyi 1890, VSDTP:n jäsen vuodesta 1893. Osallistui ensimmäisten

marxilaisten opintokerhojen järjestämiseen Moskovassa ja Moskovan ensimmäisen työväenliiton perustamiseen. Vangittiin monesti, sai vankilatuomioita, oli karkotuksessa. Osallistui vuosien 1905—1907 vallankumoukseen. Taantumusvuosina toimi johtavassa työssä työväen vakuutusliikkeessä. „Vakuutus-kysymyksiä” aikakauslehden toimittaja. Toimi bolševistisissa „Zvezda” ja „Pravda” lehdissä ja bolševistisessä „Prosveštšeniye” aikakauslehdessä. Vuonna 1917 jatkoi työtä Pietarissa vakuutusliikkeessä toteuttaen puolueen linjaa taistelussa joukoista. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Työasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, Lääkärikollegioiden neuvoston puheenjohtaja. Vuodesta 1918 sosiaalihuollon kansankomissaari. Vuosina 1924—1938 SNTL:n Korkeimman Oikeuden puheenjohtaja. Oli Yleisvenäläisen TpKK:n ja Neuvostoliiton TpKK:n jäsenenä.

WINTER Aleksandr Vasiljevits (s. 1878) — neuvosto-insinööri ja -tiedemies, sähköasemien ja -voimalaitteiden erikoistuntija, akateemikko. Vuonna 1918 rakennuspäällikkönä Saturan turvesuon piirivoimalaitoksella, jonka rakennustyöt alettiin V. I. Leninin ohjauksella. Sittemmin Dneprin vesivoimalaitoksen rakennuspäällikkönä. Palkittu kolmella Leninin kunniamerkillä, Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitaleilla.

VOJEVODIN Pjotr Ivanovitš (s. 1884) — vallankumousliikkeen aktiivinen toimihenkilö, NKP:n jäsen vuodesta 1899. VSDTP:n komitean jäsen Samarassa, Tšitassa, Omskissa ja Zlatoustissa. Lokakuussa 1905 johti Samarassa taisteluosastoa. Vangittiin monia kertoja ja kärsi vankilatuomioita. Vuonna 1912 lähti maanpakoon Amerikan Yhdysvaltoihin. Vuonna 1913 palasi Venäjälle, työskenteli Bakussa, vangittiin siellä ja karkotettiin Narymin seudulle. Lokakuun vallankumouksessa Länsi-Siperian ja Uralin aluepiirin Neuvoston puheenjohtajana. Vuosina 1919—1923 työssä talusalalla ja kirjallisuuden ja kustantajien alalla, vuodesta 1923 tieteellisen-populaarisen aikakauslehden „Sähköistäminen” ja tieteellisen aikakauslehden „Sähkö” toimittajana. Vuodesta 1940 persoonaeläkkeensaaja. Palkittu Leninin kunniamerkillä.

VOLIN Boris Mihailovitš (1886—1957) — bolševikkipuolueen jäsen vuodesta 1904, puolue- ja neuvostotyön toimihenkilöitä. Ennen vallankumousta joutui monet kerrat vangituksi ja kärsimään vankilatuomion. Osallistui aktiivisesti vallankumoukseen vuosina 1905—1907. Vuosina 1911—1913 asui maanpaossa Ranskassa. Osallistui Helmikuun ja Lokakuun vallankumoukseen 1917 Moskovassa, bolševikkien Moskovan komitean jäsen, työskenteli Moskovan komitean äänenkannattajassa „Sotsial-Demokrat” lehdessä. Vuosina 1918—1921 toimi läänin toimeenpanevan komitean puheenjohtajana Orelissa, Brjanskissa, Kostromassa ja Harkovissa, paikallisten sanomalehtien toimittajana, Ukrainan SNT:n sisä-asiaien apulaiskansankomissaarina, vuosina 1921—1924 „Rabotšaja Moskva” lehden vastaava toimittaja, 1924—1925 Neuvostoliiton Ranskan suurlähetystön ensimmäinen sihteeri, sittemmin työssä TpKK:n „Izvestija” lehdessä, TASS-tiedonantotoimistossa, Glavlitin puheenjohtajana, Valistusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsenenä, NKP:n KK:n kouluosaston johtajana, VSFNT:n valistusasiain varakansankomissaarina, Punaisen professorien instituutin johtajana, „Istoritšeski Žurnal” aikakauslehden toimittajana. Edustajana IX ja XVI puoluekokouksessa. Osallistui Isänmaalliseen sotaan 1941—1945. Vuodesta 1945 tieteen työntekijä NKP(b):n KK:n marxismileninismien instituutissa. Kirjoittanut useita teoksia puolueen historiasta. Palkittu Leninin kunniamerkillä, Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä, Isänmaallisen sodan I asteen kunniamerkillä ja mitaleilla.

VOLKOV Sergei — bolševikkipuolueen jäsen vuodesta 1917, työmiehen Prohorovin (Trjohgornajan) kutomatehtaasta, Lokakuun vallankumouksen aktiivinen osanottaja, piirineuvoston jäsen, Moskovan Neuvoston jäsen, Moskovan Neuvoston toimeenpanevan komitean jäsen. Vuonna 1923 „Trjohgorkan” tehdaskomitean jäsen. Viimeisinä elinvuosinaan taloustyössä. Osallistui vuosien 1941—1945 Isänmaalliseen sotaan, kaatui rintamalla.

VOLODITSEVA Maria Akimovna (s. 1891) — NKP:n jäsen vuodesta 1917. Työskenteli VII (Huhtikuun) puoluekonferenssin sihteeristössä. Oli läsnä puolueen VI edustajakokouksessa pikakirjoittajana. Lokakuun vallankumouksesta heinäkuuhun 1918 Kansankomissaarien Neuvoston julkaisutoiminnan byroon sihteeri. Vuosina 1918—1924 Kansankomissaarien Neuvoston konekirjoittajana ja Työ- ja Puolustusneuvoston ja Kansankomissaarien Neuvoston apulaissihteerinä. Vuosina 1924—1938 työssä V. I. Leninin instituutissa, sitten NKP(b):n KK:n Marx—Engels—Lenin Instituutissa. Nykyään persoonaeläkkeensaaja.

ZÁPOTOCKÝ Antonin (1884—1957) — Tšekkoslovakian työväenliikkeen huomattu toimihenkilö. Vuonna 1902 liittyi sosialidemokraattiseen puolueeseen, vuonna 1919 asettui sen vasemmistosiiven kannalle. Tšekkoslovakian Kommunistisen puolueen ja sen KK:n jäsen perustamisajasta alkaen (vuonna 1921). Osallistui Kominternin II, IV, VI ja VII kongressiin. Vuosina 1922—1929 Tšekkoslovakian Kommunistisen puolueen KK:n sihteeri. Vuosina 1929—1939 Tšekkoslovakian punaisten ammattiyhdistysten pääsihteeri. Tšekkoslovakian hitleriläisen miehitysvallan aikana oli vankiloissa ja keskitysleireillä. Tšekkoslovakian vapauttamisen jälkeen eräs huomatuimpia kansandemokraattisen Tšekkoslovakian johtomiehiä. Oli kansandemokraattisen Tšekkoslovakian Tasavallan presidenttinä.

ZEMLJÁTSKA Rozalia Samoilovna (1876—1947) — Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion huomattu toimihenkilö. Vallankumousliikkeeseen osallistui 17-vuotiaasta lähtien. Vuonna 1901 „Iskran” asiamiehenä Odessassa ja Jekaterinoslavissa, vuonna 1903 kooptoitui bolševistisen Keskuskomitean jäseneksi, vuoden 1904 lopussa valittiin Enemmistökomiteain byrooseen, vuonna 1905 VSDTP:n Moskovan komitean sihteeriksi. Vangittiin monia kertoja ja kärsi vankilatuomion. Vuodesta 1909 toimi Bakun bolševistisen järjestön sihteerinä, sitten oli ulkomailla. Vuosina 1915—1916 puolueen KK:n Moskovan byroon jäsen. Helmikuun vallankumouksen jälkeen 1917 legaalisen bolševikkien Moskovan komitean ensimmäinen sihteeri. Lokakuun vallankumouksen päivinä johti Rogožsko-Simonin piirin työläisten aseellista taistelua Moskovassa. Vuosina 1918—1921 armeijain poliittisten osastojen päällikkönä Pohjoisrintamalla ja Etelärintamalla. Seuraavina vuosina suoritti laajaa puolue- ja valtiollista työtä, 1926—1931 Työläisten ja Talonpoikain Inspektion kansankomissariaatin kollegion jäsen, 1932—1933 Kulkulaitosten kansankomissariaatin kollegion jäsen. Edustajana kaikissa puoluekokouksissa (paitsi I ja V). VKP(b):n XIII edustajakokouksesta lähtien Keskuskontrollikomitean jäsen. NKP(b):n XVII edustajakokouksessa valittiin Neuvostokontrollikomitean jäseneksi, XVIII edustajakokouksessa NKP(b):n Keskuskomitean jäseneksi. Oli SNTL:n Korkeimman Neuvoston jäsen, SNTL:n Kansankomissaarien Neuvoston varapuheenjohtajana, NKP(b):n KK:n Puoluekontrollikomitean varapuheenjohtajana. Palkittu kahdella Leninin kunniamerkillä ja Punaisen Lipun kunniamerkillä.

ZETKIN Klara (1857—1933) — Saksan ja kansainvälisen työväenliikkeen tunnettu toimihenkilö. Vuodesta 1878 osallistui Saksan työväenliikkeeseen. Johti Saksan naisten proletariaarista liikettä, teki työtä kansainvälisissä socialistisissa naisjärjestöissä. Yhdessä Rosa Luxemburgin ja Karl Liebknechtin kanssa johti Saksan sosialidemokratian vasenta siipeä. Hänen osanotolaan perustettiin „International” ryhmä, josta sitten muodostettiin „Spartakus”-liitto. Vuonna 1915 teljettiin vankilaan sodanvastaisesta toiminnasta. Vuodesta 1919 Saksan Kommunistisen puolueen jäsen, silloin valittiin myös Keskuskomiteaan, jonka jäsenenä oli elämänsä loppuun asti. Vuodesta 1921 Kominternin TpK:n puhemieshistön jäsen. Johti Kominternin Kansainvälistä naissihteeristöä. Vuodesta 1924 Vallankumoustaistelujain Kansainvälisen Avustusjärjestön (MOPR) toimeenpanevan komitean vaihtumaton puheenjohtaja. Valittiin monet kerrat edustajaksi Saksan Valtiopäiville. Palkittu

Neuvostoliiton kunniamerkeillä: Leninin kunniamerkillä ja Punaisen Lipun kunniamerkillä. Kuoli Moskovassa, haudattu Punaiselle torille.

ZOLTOVSKI Ivan Vladislavovitš (s. 1867) — neuvostoarkkitehti, VSFNT:n tieteen ja taiteiden ansioitunut toimihenkilö, Bielo-Venäjän SNT:n Tiedeakatemian kunniajäsen, SNTL:n Rakennustyön ja rakennustaiteen akatemian jäsen, rakennustaiteen akateemikko. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli neuvostoelimissä, jotka hoitivat rakennustaiteen kysymyksiä. Vuosina 1918—1923 otti osaa Moskovon ensimmäisen rekonstruointisuunnitelman laatimiseen. Vuonna 1923 johti arkkitehtuurisen suunnitelman laatimista Yleisvenäläistä maatalousnäyttelyä varten Moskovassa, laati näyttelyn perussuunnitelman sekä suunnitteli useita paviljonkeja. Hänen suunnitelmiansa mukaan rakennettiin SNTL:n paviljongit Milanon kansainvälisiin messuihin (vuosina 1925—1926), useita isoja rakennelmia Moskovassa ja Neuvostoliiton muissa kaupungeissa. Palkittu Leninin kunniamerkillä, kolmella Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja mitaleilla.

ZYRJANOV Apollon Dolmantjevitš (1862—1941) — talonpoika; hänen talossaan V. I. Lenin asui 14 kuukautta ollessaan karkotuksessa Sušenskojen kylässä.

KUVALUETTELO

1. V. I. Lenin. <i>Valokuva, 1918</i>	4
2. Vladimir Iljitš Lenin Smolnassa. <i>Taiteilija I. Brodskin taulusta</i>	16
3. Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Toverit työmiehet! lähdetään viimeiseen, ratkaisevaan taisteluun!”. <i>Elokuun alkupuoli 1918</i>	17
4. Talonpoikain edusmiehet V. I. Leninin luona. <i>Taiteilija V. Serovin taulusta</i>	32
5. V. I. Lenin kävelyllä Kremlin pihalla haavoittumisen jälkeen. <i>Valokuva, syyskuu 1918</i>	33
6. V. I. Lenin työhuoneessa Kremlissä. <i>Valokuva, 1918</i>	144
7. V. I. Lenin puhumassa K. Marxin ja F. Engelsin väliaikaisen muistomerkin avajaisissa Vallankumous-aukiolla. <i>Valokuva, marraskuun 7 pnä 1918</i>	145
8. V. I. Lenin ja J. M. Sverdlov. <i>Valokuva, marraskuun 7 pnä 1918</i>	160
9. V. I. Lenin, J. V. Stalin ja M. I. Kalinin. <i>Valokuva, 1919</i>	161
10. V. I. Lenin Punaisella torilla vappumielenosoituksessa keskustelee Moskovan puoluekomitean sihteerin toveri Zagorskin kanssa. <i>Valokuva, toukokuun 1 pnä 1919</i>	240
11. V. I. Lenin tarkastaa kunniaavartion mennessään „Vapautettu Työ” nimisen patsaan peruskiven laskutilaisuuteen Moskva-joen rannalle. <i>Valokuva, toukokuun 1 pnä 1920</i>	241
12. V. I. Lenin Yleisvenäläisissä talkoissa Kremlissä toukokuun 1 pnä 1920. <i>Taiteilija P. Vasiljevin piirros</i>	256
13. V. I. Leninin työhuone Kremlissä. <i>Valokuva</i>	257
14. V. I. Lenin. <i>Valokuva, toukokuun 5 pnä 1920</i>	432
15. Vladimir Iljitš Lenin Venäjän Kommunistisen Nuorisoliiton III kokouksen edustajain joukossa. <i>Taiteilija P. Belousovin taulusta</i> ..	433
16. V. I. Lenin puhumassa Uritskin torilla Pietarissa. <i>Valokuva, heinäkuun 19 pnä 1920</i>	448

17. V. I. Lenin ja A. M. Gorki. Kuva on otettu Kommunistisen Internationalen II Kongressin aikana. Pietari. Uritskille nimetty palatsi. <i>Valokuva, 1920</i>	449
18. V. I. Lenin ja N. K. Krupskaja Kašinin kylän talonpoikain seurassa (Moskovan läänin Volokolamskin kihlakunta). <i>Valokuva, marraskuun 14 pnä 1920</i>	560
19. V. I. Lenin Kominternin III kongressin istunnossa puhemieshistön korokkeen portailla kirjoittaa muistiinpanoja puheista. <i>Kreml. Valokuva, 1921</i>	561
20. V. I. Lenin II Yleisvenäläisen vuorityöläisten kokouksen edustajain seurassa. <i>Valokuva, 1921</i>	576
21. V. I. Lenin ensimmäisen neuvostolaisen sähköauran kokeilutilaisuudessa Moskovan Karjanhoitoteknillisen korkeakoulun opetus- ja kokeilutaloudessa (Butyryn maatila). <i>Valokuva, lokakuun 22 pnä 1921</i>	577
22. V. I. Lenin lepäämässä N. K. Krupskajan ja A. I. Jelizarovan seurassa. Seisoo V. I. Leninin veljenpoika Viktor, penkillä istuu työmiehen pikku tytär Veera. Gorkin puistossa. <i>Valokuva, 1922</i>	784
23. V. I. Lenin työhuoneessa Kremlissä. <i>Valokuva, lokakuu 1922</i>	785
24. V. I. Lenin kävelyllä Gorkissa sairauden jälkeen. <i>Valokuva, 1922</i> ..	800
25. V. I. Lenin Gorkissa. <i>Valokuva, 1922</i>	801

SISÄLTÖLUETTELO

<i>Alkusanat</i>	5
A. A. Andrejev. Vladimir Iljitš Leninistä	9
Leninin saapuminen Pietariin huhtikuun 3 päivänä 1917	9
Lenin puolueen Huhtikuun konferenssissa	14
Lenin Neuvostojen II edustajakokouksessa lokakuussa 1917	20
Lenin puolueen IX edustajakokouksessa	26
Lenin Kominternin II kongressissa	32
Lenin puhujana	40
Lenin kokouksissa	43
S. M. Kirov. Lenin ja työväenluokka. Puhe Bakun järjestön puolue- klubin avajaisissa huhtikuun 22 päivänä 1924	54
Proletaarisen vallankumouksen ennakoitanäkijä	54
Marx ja Lenin	55
Teoreetikko ja käytännönmielis	55
Lenin ja Itä	56
Imperialistinen sota ja vallankumous	56
Lenin puolueen järjestäjänä	56
Ihminen ja toveri	57
Säilyttäkäämme puolueessa Iljitšin aatteet	57
M. I. Kalinin. V. I. Lenin ja talonpoikaisto	59
V. V. Kuibyšev. Leninistä. Selostuksesta „Kymmenen vuotta ilman Leniniä”, tammikuun 21 päivänä 1934	61
J. V. Stalin. Leninistä. Puhe Kremlin kurssilaisten illanvietossa tammikuun 28 päivänä 1924	63
Vuorikotka	63
Vaatimattomuus	64
Logiikan voima	65
Ei pidä valitella	65
Ei pidä pöyhkeillä	66
Periaatteellisuus	66
Usko joukkoihin	68
Vallankumouksen nero	69
N. P. Gorbunov. Vladimir Iljitš työssä	71
N. P. Gorbunov. Leninin luona	75
P. A. Danilov. Lenin Putilovin tehtaalla	80
A. G. Schlichter. Iljitšin luona	82
P. P. Aleksandrov. Kertomus viipyneestä palkanmaksusta	88
A. A. Fomin. Sellainen oli meidän johtajamme	91

M. N. Skrypnik. Talonpoikien valtuusmiehet Iljitšin luona Smolnassa	93
M. S. Kedrov. Iljitšille omistetusta punaisesta vihkosta	98
Lokakuun jälkeen	98
Perustava kokous	99
Brestin rauha	100
Punaisen Armeijan johtaja	102
Ei askeltakaan ilman Iljitšiä	108
Iljitš on kaikkialla	111
Kaksi todistusta	113
I. I. Radtšenko. Muistelmia V. I. Leninistä	115
A. D. Tsurupa. Vladimir Iljitš ja elintarvikepolitiikka	122
N. M. Antselovitš. V. I. Leninin luona	125
S. V. Malyšev. Muistelmia Leninistä	129
S. Terehov. Iljitš rautatieläisten edustajakouksissa	143
D. I. Grazkin. Työtätekevien elämän syvällinen tuntemus	147
T. S. Krivov. Leniniläisessä rivistössä	156
P. D. Malkov. Smolnassa ja Kremlissä	161
G. J. Lozgatšov-Jelizarov. Unohtumatonta	166
P. A. Otsup. Leniniä valokuvaamassa	170
V. P. Antonov-Saratovski. Kansalaissodan aikana	173
M. N. Kokovihin. Neuvostojen vallan puolesta!	179
A. F. Mjasnikov. Toveri Leninin oppilaana	183
J. S. Ganetski. Lenin ja yksityisten pankkien kansallistaminen	192
A. V. Winter. Hän innoitti meitä	198
G. O. Graftio. Leninistä	200
G. V. Tšitšerin. Lenin ja ulkopolitiikka	203
N. Narimanov. Lenin ja Itä. Muistelmia	211
N. K. Krupskaja. Iljitšin muutto Moskovaan ja ensimmäiset työkuukaudet Moskovassa	216
L. A. Fotijeva. V. I. Lenin työssä	251
L. A. Fotijeva. V. I. Leninin työhuone Kremlissä	275
T. F. Ludvinskaja. Leninin sanan voima	287
P. I. Vojevodin. Rakastettu opettaja	298
F. V. Lengnik. Vladimir Iljitš ja työnjärjestelykysymykset	304
S. S. Kamenev. Muistelmia Vladimir Iljitš Leninistä	306
S. I. Aralov. Lenin ja Punaisen Armeijan järjestäminen	326
A. V. Hirschfeld. Suuri ja tavallinen mies	333
Vartiopaikalla Kremlissä	337
I G. S. Antonov	337
II A. F. Kolobjakov	339

Entisten punakaartilaisten, matruusien ja puna-armeijalaisten muistelmia	342
I P. P. Plesums	342
II I. I. Aleksejev	343
III G. S. Sokolov	345
IV A. I. Ovtšinov	346
A. V. Ivanov. Putilovin työmies Iljitšin puheilla	347
I. A. Gorohov. Muistettava päivä	350
A. D. Blohin. Iljitšiä tapaamassa	352
A. N. Vinokurov. Lenin ja sosiaalivakuutus	355
A. I. Jelizarova. Vladimir Iljitš Kansankomissaarien Neuvostossa. (Muistelmasivu)	358
A. V. Lunatšarski. Lenin Kansankomissaarien Neuvostossa	363
P. I. Popov. Leniniä tapaamassa	366
I. M. Gubkin. Muistelmia Vladimir Iljitš Leninistä	370
I. V. Zoltovski. Vuonna 1918	393
A. V. Lunatšarski. Lenin ja taide	396
Robert Minor. Leninin puheilla	402
M. I. Uljanova. Lepoaikoina	409
V. N. Rozanov. Lääkärin muistelmia	411
V. D. Bontš-Brujevitš. Unohtumaton kävelymatka	425
A. M. Sysojeva. Uljanovien perheessä	428
R. B. Borisova. Vuonna 1918	431
B. T. Bunkin. Viljaa Moskovan ja Pietarin työläisille vuonna 1918	440
J. M. Herr. Komsomolin kehdon ääressä	448
B. M. Volin. Muistelmiani	455
E. K. Tissè. Filmaajan muistiinpanoja	474
N. K. Krupskaja. Muistelmiani V. I. Leninistä. Vuoden 1919 loppu- puoli	478
B. S. Weisbrod. Elävä Iljitš	489
N. A. Miljutin. Leninin antamia tehtäviä suorittamassa	493
V. A. Widmont. Sverdlovilaisen muistelmia V. I. Leninistä	508
M. I. Glasser. Lenin ja Gorki	513
V. T. Kolesnikov. Unohtumaton käynti Iljitšin luona	516
N. V. Krylenko. V. I. Lenin metsästämissä	518
J. E. Rudzutak. Muistelmapaloja	524
S. K. Gil. Muistelmiani	527
Vladimir Iljitš lepohetkinä	527
Rosvojen hyökkäys	530
Lenin tavaravaunussa	534
V. D. Bontš-Brujevitš. Lasten kuusijuhlissa	538
I. I. Brodski. Kuinka piirsin V. I. Leninin	542

Konst. Fedin. Ilmi elävä Lenin	545
Klara Zetkin. Muistelmia Leninistä	549
Klara Zetkin. Muistikirjan sivuja	579
Klara Zetkin. Lenin ja joukot	604
N. I. Altman. Ensimmäinen kuvanveistos Leninistä	608
I. I. Borisov. Lenin talkoissa	612
„Trjohgorkan” edustaja	614
I V. A. Jemeljanov	614
II S. Volkov	615
III K. S. Ovsjannikova	616
S. A. Lozovski. Keskusteluja Iljitšin kanssa	618
Ivan Olbracht. Muistelmani Vladimir Iljitš Leninistä	623
Bogumir Šmeral. Päiväkirjasta	628
William Gallacher. Lenin	634
Marseille Cachin. Unohtumattomia tapaamisia	638
Hristo Kabaktšijev. Lenin ja bulgarialaiset tesnjakit	642
Antonin Zäpotocký. Muistelmia Leninistä	650
Lev Nikulin. Tämän maailman suuri ihminen	653
A. Bezymenski. Lenin Komsomolin III edustajakokouksessa	658
Avajaisten aattona	658
Kokous odottaa Leniniä	660
Kokous kuuntelee Leniniä	662
Väliajalla	667
Lenin vastaa kirjelappuihin	669
G. M. Kržižanovski. Ajattelija ja vallankumousmies	672
G. M. Kržižanovski. V. I. Lenin ja suunnittelutyö	685
L. B. Krasin. Vladimir Iljitš ja ulkomaankauppa	693
K. V. Mešalkin. Toivottu vieras	701
F. Feofanov. Kuinka valokuvasin Iljitšin talonpoikain seurassa	704
Š. M. Manuštšarjants. Työni Vladimir Iljitšin kirjastossa	708
P. A. Ostrjakov. Lehti ilman paperia ja „ilman välimatkoja”	715
Vladimir Iljitšin luona	719
Ensimmäinen radiopuhelähetysasema	722
S. K. Timošenko. Johtajaa tapaamassa	725
V. G. Sorin. Iso talo	728
O. I. Tšernov. Miten minä, puolueeton siperialainen talonpoika, kävin Vladimir Iljitšiä tapaamassa ja mitä siitä seurasi	734
Työläis- ja talonpoikaisnaisten konferenssissa helmikuun 26 päivänä 1921	737
I J. I. Podšufarova	737
II M. I. Glasser	738
I. A. Tšekunov. Talonpojan muistelmia	740
F. P. Diduk. V. I. Leninin luona	742
Krum Kuliavkov. Valoisin muistelmani	744

Tsui Tsu-bo. Lenin	748
Fritz Heckert. Leniniä tapaamassa	750
Paul Vailand-Couturier. Lenin	757
Sen Katajama. Toveri Leninin seurassa	759
P. M. Laštšuk. Lenin Kremlin sotakoululla	764
A. P. Pinkevitš. Leninin luona	766
V. K. Tupikov. Sähköauraa kokeilemassa	771
S. M. Birjukov. Leninin luona Kremlissä	773
I. G. Gavrilov. Miten tulit tuntemaan Vladimir Iljitšin	777
N. A. Semaško. Lenin ja terveydenhoito vuonna 1921	781
A. V. Lunatšarski. Leninin eräs neuvo kulttuurikysymyksistä	790
Viktor Uljanov. Lasten ystävä	792
M. J. Awerbach. Suuruus ja vaatimattomuus	794
J. V. Stalin. Toveri Lenin lepäämässä. Huomioita	797
Giovanni Germanetto. Italian kommunistien edustajiston mukana Moskovassa	799
Pierre Semard. Keskustelu Leninin kanssa Profinternin II kon- gressin aikana	803
Gastonne Monmousseau. Lenin ja Ranskan ammattiyhdistys- liike	807
M. A. Voloditševa. Muistelmakatkelmia	813
M. I. Glasser. Vladimir Iljitšin viimeisistä työpäivistä	815
O. A. Pjatnitski. Leninin luona Gorkissa	818
J. I. Smirnova. Iljitšiä hoitamassa	821
N. K. Krupskaja. Keskustelu Iljitšin kanssa	823
G. V. Tšitšerin. Nuoriso ottakoon oppia Leninistä	826
V. A. Karpinski. V. I. Lenin johtajana, toverina ja ihmisenä	831
Lyhyitä elämäkertatietoja henkilöistä, joiden muistelmia V. I. Leninistä on kokoelman 1. ja 2. osassa	853
Kuvaluettelo	890